

[Formanden]

Lovforslaget sættes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges med 109 stemmer mod 43; 8 stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

14) Anden behandling af:

Forslag til anlægslov for naturgasforsyning.
(Lovforslag nr. L 205. Fremsat 5/4 79.
Første behandling 18/4 79. Betænkning 22/5 79).

Der var stillet 4 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 15 og 16 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

15) Anden behandling af:

Forslag til lov om varmforsyning.
(Lovforslag nr. L 206. Fremsat 5/4 79.
Første behandling 18/4 79. Betænkning 22/5 79).

Der var stillet 11 ændringsforslag i betænkningen

Uden for betænkningen var der stillet 4 ændringsforslag af Ole Olsen (SF) og Ebba Strange (SF) (se nedenfor).

Ændringsforslag

Af *Ole Olsen* (SF) og *Ebba Strange* (SF):

Til § 14

1) I *stk. 1* tilføjes som nyt punktum:

»Kommunalbestyrelsen skal herunder sikre sig, at varmforsyningsanlæggene dimensi-

oneres således, at det muliggør rationel udnyttelse af vedvarende energi.«

Til § 16

2) I *stk. 1* tilføjes som nyt nummer:

»4) at anlægget er i stand til at udnytte vedvarende energikilder.«

Til § 20

3) I *stk. 1* tilføjes som nyt punktum:

»Dette gælder dog ikke opvarmning baseret på vedvarende energikilder.«

Til § 27

4) *Stk. 5* affattes således:

»*Stk. 5.* Såfremt priser eller andre betingelser må antages at ville medføre en i samfundsmæssig henseende uøkonomisk anvendelse af energi, herunder vanskeliggøre udnyttelse af vedvarende energi og energibesparelser, kan udvalget, efter forhandling som nævnt i *stk. 4*, give pålæg om ændring af priser eller betingelser.«

Bemærkninger*Generelle bemærkninger*

Regeringens forslag til lov om varmforsyning har til formål »at fremme den mest samfundsmæssige anvendelse af energi til bygningers opvarmning og forsyning med varmt vand samt at formindske energiforsyningens afhængighed af olie« (§ 1).

Selv om socialistisk folkeparti er positivt stemt over for intentionerne i forslaget, giver det dog anledning til visse betænkeligheder. Anvendelsen af vedvarende energikilder er således nedprioriteret i lovforslaget, og visse bestemmelser i forslaget giver direkte mulighed for at vanskeliggøre udnyttelse af f. eks. solvarme. Tilsvarende betænkeligheder gør sig gældende i spørgsmålet om energibesparelser.

Socialistisk folkeparti er af den opfattelse, at såvel energibesparelser som udnyttelsen af vedvarende energikilder bør udgøre væsentlige elementer i planlægningen af og vil på længere sigt være altafgørende for energiforsyningen.

Teknologien til udnyttelse af vedvarende energikilder eksisterer, men mange af anlæg-

[Formanden]

gene er endnu ikke økonomisk konkurrence-dygtige med andre energianlæg. Det skyldes dels, at der kun har været ydet forsvindende finansiel støtte til forskning og udvikling af denne teknologi, dels at prisstigningerne på de fossile brændsler endnu langt fra er slået igennem.

Derfor er det nødvendigt i den kommende tid at fremskynde væksten i produktionen af vedvarende energianlæg, således at det bliver muligt at sætte en produktudvikling i gang, som efterhånden vil resultere i mere konkurrence-dygtige priser for disse anlæg.

Socialistisk folkeparti finder ikke, at forslaget til lov om varmeforsyning tager højde for en sådan udvikling.

Energibesparelser er en hovedhjørnesten i socialistisk folkepartis energipolitik, både fordi en standsning af væksten i energiforbruget under alle omstændigheder er uomgængelig, men også fordi energibesparelser i sig selv muliggør større uafhængighed af multinationale selskaber. Endelig vil energibesparende foranstaltninger på kort sigt betyde en forbedring af beskæftigelsen og af handelsbalancen over for udlandet.

Eksempelvis kan opvarmningsbehovet i eksisterende bygninger nedsættes til henimod halvdelen af det nuværende forbrug ved hjælp af isolering, automatisk temperaturstyring og bedre vedligeholdelse af fyringsanlæg. Individuelle foranstaltninger til energibesparelser skal derfor fremmes gennem en varmeforsyningslov.

Det er socialistisk folkepartis opfattelse, at det foreliggende lovforslag tværtimod vil kunne lægge hindringer i vejen på dette område.

Der skal i denne forbindelse henvises til socialistisk folkepartis forslag på energiområdet, lovforslag L 176 samt beslutningsforslagene B 78, B 82, B 83, B 87 og B 88 (1978-79), som omhandler såvel forslag til energibesparelser som forslag til fremme af udnyttelse af vedvarende energikilder samt forslag til finansiering af disse foranstaltninger.

Angående *forslag til anlægslov for naturgasforsyning* (L 205) udtaler socialistisk folkeparti følgende:

Socialistisk folkeparti er positiv over for forslagens intentioner om at udnytte naturgassen i Nordsøen her i landet. Men socialistisk folkeparti kan ikke uden videre medvirke til godkendelse af aftalen mellem DUC og

DONG A/S. Aftalen er et led i en række af fejltagelser fra skiftende regeringers side, som har givet DUC verdens mest favorable betingelser. Uklarheden om muligheden for senere at gennemføre en windfall-skat fører yderligere spot til skade.

Bemærkninger til de enkelte ændringsforslag

Til nr. 1

Forslaget tjener til at sikre, at varmeforsyningsanlæggene og anlæg til udnyttelse af vedvarende energikilder kan fungere sammen.

Såfremt vedvarende energikilder med fordel skal kunne anvendes, er det nødvendigt, at man ved opførelse af nye varmeværker og ved større ombygninger af eksisterende værker tager hensyn til, at f. eks. solfangere, såvel privat som offentligt opstillede, med fordel kan indgå i ledningsnettet. Det kræver bl. a., at ledningsnettet dimensioneres til en fremløbstemperatur på ca. 60° C.

Til nr. 2

Det foreslås, at de kommunalt udarbejdede projekter for kollektive varmeforsyningsanlæg tillige skal belyse muligheden for, at anlægget er i stand til at udnytte vedvarende energikilder.

Det er vigtigt, at kollektive varmeforsyningsanlæg muliggør såvel offentligt som individuelt etablerede anlæg til udnyttelse af vedvarende energikilder. Det er derfor nødvendigt, at dette medtages i kravene til de udarbejdede projekter.

Til nr. 3.

Det foreslås, at opvarmning baseret på vedvarende energikilder undtages fra bestemmelsen om, at kommunalbestyrelsen kan forbyde nærmere angivne opvarmningssystemer i ny bebyggelse inden for områder, hvor der er planlagt kollektiv varmeforsyning.

Som bestemmelsen er udformet i regeringens forslag, er der grund til at frygte, at kommunalbestyrelser ud fra snævert økonomiske betragtninger vil forhindre opsætning af f. eks. solfangere i de områder, hvor der er planlagt kollektiv varmeforsyning. Derfor bør det direkte nævnes, at forbud ikke kan ramme anlæg til udnyttelse af vedvarende energi.

[Formanden]

Til nr. 4

Det foreslås, at begrebet »en i samfundsmæssig henseende uøkonomisk anvendelse af energi« tydeliggøres således, at der ikke i fortolkningen af loven kan herske tvivl om, at en vanskeliggørelse af udnyttelsen af vedvarende energi og energibesparelser betragtes som en uøkonomisk anvendelse af energi.

16) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i anledning af forslag til lov om varmforsyning m.v.

(Lovforslag nr. L 207. Fremsat 5/4 79. Første behandling 18/4 79. Betænkning 22/5 79).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Ritt Bjerregaard (S):

Socialdemokratiets stilling til de enkelte ændringsforslag fremgår af betænkningen, og jeg skal nøjes med at knytte kommentarer til nogle enkelte af dem.

Vi finder det ikke velbegrunderet at udsætte dele af lovgivningen, som det konservative folkeparti foreslår; vi mener, at hele lovkomplekset haster. Jeg vil gerne understrege, som jeg gjorde det ved førstebehandlingen, at vi gerne havde set, at folketinget havde haft længere tid til behandlingen, men at vi ønskede lovforslaget vedtaget i denne samling. Lad mig i denne forbindelse benytte lejligheden til at takke handelsministeren og handelsministeriets embedsmænd for et stort og grundigt arbejde i forbindelse med udvalgets behandling af lovforslagene.

Socialdemokratiet kan heller ikke stemme for, at § 3 i naturgasloven udgår. Vi mener, at handelsministeren på regeringens vegne har bundet sig til en paragraf af denne art, og det kan vi støtte.

Socialistisk folkeparti er ikke medlem af folketingets energiudvalg, og det forklarer nok de ændringsforslag, partiet har stillet. De er nemlig alle overvejet i udvalget og afspejles tydeligt i betænkningen. Lad mig give nogle eksempler:

SF siger i sine bemærkninger til ændringsforslagene, at anvendelse af vedvarende energikilder er nedprioriteret, men har tydeligvis ikke bemærket, at der i betænkningen henvises til boligministerens lovforslag, som vi i øvrigt har vedtaget ved tredje behandling her i dag. Det er altså forkert, når SF siger, at der ikke bliver gjort noget for at sætte produktion af vedvarende energianlæg i gang.

Yderligere understreger betænkningen fra udvalget den forøgede forskningsindsats og handelsministerens udtalelser ved første behandling om, at loven ikke vil hindre anvendelse af vedvarende energikilder. Socialdemokratiet kan derfor ikke støtte SFs ændringsforslag.

Af hensyn til lovenes videre skæbne vil jeg bede handelsministeren bekræfte to ting, dels at kommunerne, forinden energiplanen forelægges, skal vurdere deres energibehov ud fra en samlet analyse, der medtager eventuelle besparelser ved isolering, lav fremløbstemperatur m.v., dels at handelsministeren vil sørge for vejledning om normer og regulativer i forbindelse med selve anlæggene. Jeg tror, det undrede mange i udvalget, at der for lovenes område ikke eksisterer autorisation, som vi f.eks. kender det inden for hele vand-, varme- og sanitetsområdet. Det ville derfor kunne berolige både udvalgets medlemmer og de kommende forbrugere, hvis handelsministeren her ved anden behandling kunne gøre nogle bemærkninger om denne sag.

Der har af mange deputationer været peget på forskellige områder, også nogle, som hverken handelsministeren eller udvalget har taget stilling til på nuværende tidspunkt. Lad mig her trække følgende udtalelse fra betænkningen frem:

»Handelsministeren har tilkendegivet, at lovforslaget ikke hindrer muligheden for en bred anvendelse af naturgassen, f.eks. i varmecentraler eller til procesformål i industrien.«

Dette også som en yderligere kommentar til SFs betænkningens bidrag.

[Ritt Bjerregaard]

Socialdemokratiet havde også forståelse for Kommunernes Landsforenings ønske om et centralt prisudvalg, der skulle dække hele energiforsyningsområdet, det vil sige et fælles el-, gas- og varmeprisudvalg, men det var desværre ikke muligt at komme igennem med dette under udvalgsbehandlingen. Vi er glade for, at handelsministeren viste forståelse for vort ønske om at sikre Forbrugerrådet plads i varmeprisudvalget.

Det har været vigtigt for socialdemokratiet at få understreget, at vi lægger afgørende vægt på, at der ved planlægning, projektering, etablering og drift af naturgassystemet opnås de bedst mulige vilkår for konkurrencedygtige danske virksomheders deltagelse i arbejdet, og jeg skal her henvisse til betænkningen.

Vi vil følge denne sag med den største opmærksomhed såvel som de videre forhandlinger om adgangen til olie- og gasforekomsterne i Nordsøen. Vi ved, at vi deler denne interesse med handelsministeren, og vi ser frem til et fortsat godt samarbejde omkring disse ting.

Arentoft (FP):

Der er stillet 4 ændringsforslag til anlægsloven for naturgasforsyning.

Ændringsforslag nr. 1, som er stillet af det konservative folkeparti, går ind for, at § 1 ændres, således at man kun lader loven omfatte etablering af en søledning ind til land. Vi mener, at der ligger en forbedring i dette ændringsforslag, og selv om hele naturgassettet med distributionssystem osv. er os inderligt imod, vil vi stemme for ændringsforslag nr. 1.

Ændringsforslag nr. 2 vil man bemærke er fremsat af både fremskridtspartiet, kommunisterne og VS, men under forskellige forudsætninger. Jeg henviser til betænkningen, hvor man kan se, at vi ikke kan gå ind for det, som VS og kommunisterne foreslår i deres betænkning bidrag. Vi har vores eget betænkning bidrag, og vi mener, at hvis man vedtager ændringsforslag nr. 2 og lader § 3 udgå, så vil man være frit stillet med hensyn til naturgassen.

Ændringsforslag nr. 3 fra de konservative vil fremskridtspartiet stemme imod. Vi mener ikke, at der skal lovfæstes noget som helst

omkring gasdistribution og gasforsyning. Vi går ind for den frie etableringsret.

Ændringsforslag nr. 4 om en folkeafstemning er grundigt beskrevet i vores betænkning bidrag, og jeg vil gerne have lov at vende tilbage til det.

Jeg føler, at vi opfører os fuldstændig som en familie, der lige pludselig går hen og vinder en halv million i et præmieobligationslotteri. En sådan familie har let tendens til at løbe grassat og sige, at nu skal der ske en forfærdelig masse. Så bliver pengene ødet væk, og så sidder man nede i muddergroften igen. Danmark har for så vidt vundet en stor gevinst, derved at vi har fundet olie og gas i Nordsøen, og nu skal man altså hu hej vilde dyr tromle et forslag som det, der ligger på bordet, igennem.

Vi har i vores betænkning bidrag givet udtryk for, at vi er enige med den socialdemokratiske ordfører, fru Ritt Bjerregaard, i, at der har været for kort tid til udvalgsbehandlingen. Vi ser også, at flere spørgsmål ikke har kunne besvares i udvalget på grund af den korte tid.

Vi bør vitterlig tænke os om i denne sag. Der er mange alternative muligheder for anvendelse af den naturgas, der ligger i Nordsøen. Den har ligget derude i millioner af år, og det gør ikke noget, om den skulle ligge der et halvt eller et helt år mere. Men der er pisket en panikstemning op, og folk tror, at hvis ikke vi får det naturgasforslag vedtaget, så kommer de til at fryse til vinter. Ja men altså selv om forslaget bliver vedtaget, så bliver det først midt i 1980'erne, der overhovedet bliver tale om det. Vi skal ganske vist øve os med noget gas fra 1982, leveret fra Ruhrgas, men det er ikke sådan, at det vil hjælpe noget som helst på situationen i den kommende eller den næstkommende vinter.

Der er så mange alternative muligheder for anvendelse af naturgassen, som ikke er blevet grundigt nok behandlet, og derfor vil vi selvfølgelig ved tredje behandling gå imod dette lovforslag med næb og kløer. En helt anden ting er, at befolkningen heller ikke rigtig er klar over, måske på grund af denne panikstemning omkring energi, hvad det vitterlig kommer til at koste samfundet, og hvad det vitterlig kommer til at betyde for den enkelte. Det uhyggelige er, at det først vil gå op for befolkningen, når det er for sent. Udvalget har været enigt om, at i et

[Arentoft]

bilagshæfte til betænkningen optrykkes alle spørgsmål og alle svar, men det er selvfølgelig en ringe trøst, når vi kommer en 4-5 år frem, at man så kan tage dette bilagshæfte frem og sige: dér kan I bare se, hvad det var, vi sagde! Eller man kan sige: hvad der ikke blev sagt.

Derfor er fremskridtspartiet af den mening, at dette er så stor en sag, at den bør lægges ud til folkeafstemning. Derfor skal vi selvfølgelig først og fremmest opfordre tingets medlemmer til at stemme for ændringsforslag nr. 4. Hvis det ikke bliver vedtaget – hvad jeg såmænd ikke har for stor tiltro til – så er der kun én mulighed tilbage, og det er at søge at samle 60 underskrifter her i tinget for en folkeafstemning.

Men der er det kedelige ved en sådan folkeafstemning, at den skal holdes inden for relativt kort tid, og det vil sige, at der ikke bliver den fornødne lejlighed til at informere befolkningen. Hvis man derimod fastsætter en afstemningsdato om et halvt års tid eller så, så bliver der ved hjælp af medierne, TV og presse osv., mulighed for at informere befolkningen, så den ved, hvad den skal tage stilling til. Det lægger vi meget, meget stor vægt på.

Således som man har behandlet hele denne sag, synes vi, at det ikke kan tåle en nøjere efterprøvelse. Det er gjort med for stor en hast og med for ringe grundighed.

Uwe Jensen (Ribe a.) (FP):

De stigende oliepriser og muligheden for olieknaphed synes i disse dage at være vand på regeringens mølle, idet det bruges som undskyldning for det stigende betalingsbalanceunderskud og som et incitament til at fremskynde indførelse af naturgas og hastelovforslaget vedrørende den kollektive varmemforsyning.

Det kunne jo også godt være, at regeringen forsøger at skjule, at vort erhvervsliv og vor produktion ikke kan dække de stigende udgifter til olieimporten. En opbygning af den kollektive ledningsbundne energiforsyning vil kræve enorme kapitalinvesteringer, som vi ikke mener at Danmark har råd til. Da vi også må erkende, at udviklingen løber meget hurtigt, vil det ligeledes være umuligt at gennemføre den kollektive varmemforsyning på længere sigt.

Udnyttelsen af vedvarende energikilder vil være bestemt af ønsket om sikring af den nødvendige energi for den enkelte forbruger og prisudviklingen for andre energikilder. Betydningen af alternative energikilder kunne øges, hvis energipriserne i almindelighed stiger væsentligt, og hvis EFs atomenergiprogrammer møder yderligere vanskeligheder, dels på grund af fjendtlige pressionsgrupper, dels på grund af usikkerhed med hensyn til forsyninger med atombrændstof og opbevaring af brugt brændsel.

Skønt der må gøres alt muligt for at afhjælpe den energimangel, der vil opstå, når verdens reserver af kulbrintebrændsel er opbrugt, er det min opfattelse, at de alternative energikilder næppe vil komme til at dække mere end 5 pct. af det danske energibehov ved udgangen af det 20. århundrede.

Selv om det ikke er forbudt ved lov at anvende vedvarende energikilder, vil omkostningerne ved at etablere kollektiv rørbunden energi hindre en udbredt anvendelse af vedvarende energianlæg, fordi borgerne og erhvervslivet vil blive pålagt økonomiske byrder i forbindelse med den kollektive varmemforsyning, uanset om den er dem vedkommende eller ej.

Jeg har bemærket, at regeringen på trods af vor afhængighed af oliebranchen ikke i væsentlig grad har taget oliebranchen med på råd. Det mener vi er letsindigt, når man tager svaghederne i den tekniske forsyningsikkerhed i betragtning.

Fremskridtspartiet kan ikke støtte grundprincippet i lovforslag nr. L 206 om den optrappede offentlige indblanding, fordi vi ikke mener, at det nogen sinde har været samfundsøkonomisk rentabelt at have en offentlig styring.

Fremskridtspartiet tager ligeledes afstand fra handelsministerens øgede bemyndigelse fra lovparagraf til lovparagraf, idet dette ikke har meget med valgfrihed, liberalisme og demokrati at gøre, også fordi vi har fået erfaring for, at bemyndigelser faktisk kan misbruges, i disse dage f.eks. i forbindelse med det danske energisparehysteri.

Fremskridtspartiet er imod den enorme forøgelse af mødeaktiviteten mellem kommunale, amtskommunale og ministerielle udvalg i forbindelse med en kortlægning af varmembehovet og varmemforsyningen, især fordi der ikke er skabt klarhed over, hvorfra disse

[Uwe Jensen (Ribe a.)]

midler skal skaffes, og hvor dyr denne mødevirksomhed egentlig bliver.

Da vi igennem diverse besvarelser og samråd har fået bekræftet, at tilslutningspligten til kollektive varmforsyningsanlæg opretholdes, og at man ikke bare tvinger folk bort fra én slags opvarmning over til en anden, men også tvinger de skatteborgere, der ikke berøres af det, til at være med til at betale for en centralisering og en socialisering, må vi protestere imod dette rent socialistiske diktat. Fremskridtspartiet kan naturligvis ikke fremme den socialiseringstanke, der ligger bag dette lovforslag.

Vi kan derfor hverken stemme for lovforslag nr. L 206 eller lovforslag nr. L 207.

Så nogle kommentarer til de stillede ændringsforslag til de to sidstnævnte lovforslag.

Vi kan stemme for de første 6 ændringsforslag til lovforslag nr. L 206, da det er lovtekniske forbedringer, samt for ændringsforslag nr. 7 og 8, der drejer sig om, at tilslutningsparagrafferne 18 og 19 udgår. Men vi stemmer imod ændringsforslag nr. 9 af handelsministeren. Vi stemmer for de to sidste ændringsforslag, nr. 10 og 11, fordi vi mener, at det må være rimeligt, at de mere betydningsfulde foranstaltninger forelægges det energipolitiske udvalg. Desuden stemmer vi for SFs 4 ændringsforslag uden for betænkningen, da det er en styrkelse af de vedvarende energikilder.

Vedrørende lovforslag nr. L 207 stemmer vi for ændringsforslaget, der går ud på, at § 3, nr. 3, udgår.

Vi agter altså at stemme imod de to lovforslag ved tredje behandling.

Karlskov Jensen (V):

Jeg vil gerne først kommentere de ændringsforslag, der er stillet.

Her skal jeg sige om ændringsforslagene til anlægsloven for naturgasforsyning stillet af de konservative eller stillet af fremskridtspartiet, at venstre vil stemme imod dem. Vi finder ikke, at det er nogen rimelig løsning, de konservative ændringsforslag markerer, hvor man på den ene side nok vil føre naturgassen i land, men på den anden side vil holde muligheden åben for at eksportere den til anden side.

De oplysninger, der foreligger for mig, og jeg tror også for udvalget, går ud på, at hvis

vi skulle foretage en sådan ombytning med den danske naturgas til elektricitet, eller hvad det måtte være, f.eks. kul fra Tyskland, så ville det kun kunne ske på en måde, så vi tabte enten halvdelen eller mere end halvdelen af det energiindhold, der var i den gas, vi skulle aflevere.

Med hensyn til fremskridtspartiets ændringsforslag om en folkeafstemning har venstre jo i folketinget i forbindelse med det lovforslag, som lige har været behandlet, taget stilling til det. Vi mener ikke, at der er grundlag for en sådan folkeafstemning.

Jeg skal derefter gå over til ændringsforslagene i forbindelse med varmforsyningsloven. Jeg vil sige om de 4 ændringsforslag, der er stillet uden for betænkningen af SF, at jeg har den samme opfattelse, som fru Ritt Bjerregaard gav udtryk for, nemlig at de bærer præg af, at SF ikke har deltaget i udvalgsarbejdet. Jeg mener også, at der under udvalgsarbejdet og i betænkningen, sammenholdt med den bilagsmappe, som vi får udleveret nu, er givet rimelig plads og muligheder for at udvikle det, vi kalder vedvarende energikilder.

Vi har ikke noget ønske om at bremse mulighederne i så henseende. Derfor stillede jeg ved første behandling et spørgsmål til handelsministeren, som blev besvaret bekræftende derhen, at der ikke med disse lovforslag lægges hindringer i vejen for, at der kan foretages fortsatte eksperimenter osv. med de vedvarende energikilder.

Med hensyn til ændringsforslagene, som er stillet af de konservative til § 3 i lovforslaget om varmforsyning, forekommer det mig at være lidt dobbeltkonfekt, der er tale om her, idet der jo for § 3's vedkommende er tale om, hvem der skal have ansvaret for, at der sker en planlægning og med de ændringsforslag, der er stillet, og lovforslaget, som det forelå i øvrigt, er der jo skabt sikkerhed for, at selskaber, der i forvejen producerer og distribuerer ledningsbunden energi, er med i planlægningsarbejdet. Derfor må vi gå imod disse ændringsforslag, hvorimod vi naturligvis kan tiltræde de ændringsforslag, der er stillet af handelsministeren og er tiltrådt af udvalget med undtagelse af fremskridtspartiet og retsforbundet.

Endelig må vi stemme imod ændringsforslag nr. 7 og 8, der er fremsat af fremskridtspartiet og de konservative i fællesskab, om,

[Karlskov Jensen]

at §§ 18 og 19 skal udgå. Vi mener ikke, man kan opfylde kontraktens bestemmelser med hensyn til aftagning af gassen inden for den fastsatte frist, uden at man også har den sikkerhed for afsætningen, som ligger knyttet til §§ 18 og 19.

Ændringsforslag nr. 9 og 10 er jo stillet af handelsministeren og tiltrådt af et flertal, og dem tiltræder vi naturligvis.

Endelig vil jeg pege på ændringsforslag nr. 11 om en ny paragraf, hvori det indskræpes, at ministeren over for folketingets energipolitiske udvalg skal redegøre for mere betydende foranstaltninger, som påtænkes gennemført i medfør af loven. Jeg vil gerne understrege, at der i udvalget var et ønske om, at man kunne få lov til at følge disse love, når de blev ført ud i livet, på den måde, at handelsministeren skulle redegøre – med understregning af »redegøre« – over for udvalget for de foranstaltninger af væsentlig betydning, som gennemføres i kraft af lovens bemyndigelsesparagraffer. Der ligger naturligvis ikke heri – men det er jo en selvfølge – at der kan være tale om, at udvalget som sådant blander sig i handelsministerens administrative myndighed i øvrigt. Det ville vel i og for sig, når det kommer til stykket, stride imod grundloven, men det har heller ikke været udvalgets indstilling, at det var noget sådant, der var tale om.

Når hr. Arentoft nævner, at der er så mange alternative muligheder for anvendelsen af naturgas, vil jeg blot mere generelt sige, at ingen af alle de oplysninger, vi har fået i udvalget, og det er efterhånden mange, går ud på, at der er en alternativ mulighed, der er bedre end ilandføring. De planer, der har været fremme om at udnytte gassen derude på boreplatformene, har jo alle været behæftet med så stor risiko og så store tab eller vanskeligheder, at man har måttet afvise dem.

Jeg vil føje til, at de alternative muligheder, der er, når gassen er ført i land, de eksisterer jo, når vi har gennemført disse love. Der er for mig ingen tvivl om, at det vil være meget ønskværdigt, om dansk industri ville interessere sig stærkt både for naturgassens anvendelse direkte og som produktionsgrundlag, men det vil også for mig være overraskende, om ikke dansk industri vil finde muligheder i de kulbrinter, som bliver

frasepareret, inden gassen bliver sendt videre i rørledningerne.

Vi går som sagt ind for naturgassen. Det er naturligvis sådan, at der også hos os ligger nogle betænkeligheder, men de fordele, vi ser ved det, overstiger – og overstiger også temmelig meget – de betænkeligheder, der måtte være af den ene eller den anden art. Der er jo tale om større gasmængder, end vi tidligere har regnet med, meget større gasmængder, lykkeligvis. Vi har i henhold til den kontrakt, der er afsluttet, fået et tempo i aftagningen, som er langsommere, end jeg havde turdet drømme om på forhånd, og det vil sige, at vi reserverer betydelige mængder af gassen derude i Nordsøen til næste generation og næste igen i stedet for at spise hurtigt op, som man kunne have frygtet.

Hele den aktuelle energisituation har ikke været baggrunden for disse lovforslags fremsættelse, for det er jo en situation, der navnlig er opstået siden, men jeg synes alligevel, den meget stærkt motiverer, at vi nu sikrer, at denne danske naturgas bliver anvendt her i landet i danske virksomheder og til opvarmning, sådan som lovforslagene tilsigter.

Derfor vil vi stemme for de ændringsforslag, som er fremsat af handelsministeren og tiltrådt af et flertal i udvalget, og stemme imod de ændringsforslag, som er fremsat fra anden side.

Annelise Gotfredsen (KF):

De alvorlige advarsler om vor katastrofale økonomiske situation, som forelægges os i disse dage, gør det ikke nemmere at tage stilling til disse lovforslag, der i omfang og konsekvenser vel er de mest omfattende og vidtgående, vi har skullet tage stilling til i nyere dansk historie. Vi skal tage stilling til samlede investeringer, som vi ikke har noget egentligt overblik over, men som i hvert fald overstiger alt, hvad vi tidligere har kendt. Vi ved, at som den økonomiske situation tegner sig i dag, vil enhver investering skulle underkastes de allernøjeste overvejelser, og vi ved, at midlerne til investeringer i medfør af denne lovgivning må gå fra andre formål, således at investeringerne har konsekvens for andet end Danmarks energiforsyning.

Vi skal endvidere tage stilling til en lovgivning, der i langt videre omfang, end vi før har følt det rimeligt, centraliserer og styrer

[Annelise Gottfredsen]

og derved ophæver den frie markedsmekanismen, som jo hidtil i det samfundssystem, vi ønsker opretholdt, har sikret forbrugerne den bedste og billigste energiforsyning. Dette vil nu blive det offentliges sag med alle de subsidier og støtteordninger, der kan forventes at følge, når det nu ikke længere er den enkeltes eget ansvar, hvilken fyringsform han vil have, og hvilke udgifter han må bære.

Det er således meget store beslutninger, vi står over for, og sådanne beslutninger må kræve et meget omhyggeligt bearbejdet grundlag. Et sådant grundlag har vi beklageligvis ikke fået. Der er mange og store usikkerhedsmomenter i denne sag. At det har været sådan op til lovforslagernes fremsættelse, vil jeg for så vidt ikke bebrejde ministeren, for folketinget har jo udvalgsarbejdet til at få opklaret og belyst uklarheder. Men jeg vil bebrejde regeringen – en bebrejdelse, jeg vil fastholde på trods af de mange forsøg på bortforklaringer fra regeringspartierne side – at vi ikke under udvalgsbehandlingen har kunnet nå at få belyst de store usikkerhedspunkter, vi fremhævede. Og usikkerhedspunkterne er så sandelig ikke blevet færre under udvalgsbehandlingen. Tværtimod. Vi har fået undvigende og uklare svar på mange spørgsmål, som har medført, at vi har måttet spørge igen og igen om den samme sag. Jeg siger ikke dette for at bebrejde embedsmændene noget. Også for dem må tidspresset have været ulideligt, og de intetsigende svar, som de i tidnød har måttet afgive, må være overordentlig utilfredsstillende for dem.

Jeg skal gerne nævne nogle eksempler, og jeg vil gøre opmærksom på, det ikke er småpenge, der er tvivl om. Det drejer sig ikke bare om millioner, men om milliarder. Vi har således i udvalget efterlyst – efter oplysning fra Danske Elværkers Forening – en beregning, der udviser en forskel på kalkulationer over rørdnlægninger, der på landsplan kan give et udsving på 1 mia kr. i forhold til Danskolie & Naturgas' beregninger. Dette bilag fik vi på et tidspunkt, da udvalgsarbejdet skulle afsluttes. Ministerens svar er det rene goddag, mand – økseskaft! og oplysningerne har end ikke været drøftet i udvalget.

Vi har efterlyst en forklaring på, hvorfor over 1 mia kr. til transmissionsudgifter er forsvundet fra det første overlag over det såkaldt store projekt til det nuværende. Også her er svaret ufyldstgørende. Transmis-

sionsnettet er jo dog noget nær det samme i begge projekter.

Hvorfor er udgifterne til distribution, efter ministerens egne oplysninger oprindelig på 4 mia kr., nu efter fase 1 = projektet reduceret til 2,3 mia kr? Dette forudsætter næsten en halvering af volumenleverancer, og en så stor reduktion fra det ene projekt til det andet fremgår ikke af tallene.

Jeg har igennem flere spørgsmål ønsket beskæftigelsestallene ved projektet i forhold til almindelige industriinvesteringer belyst. Jeg finder svarene uklare og må fastholde, at efter mine beregninger vil langt flere end angivet kunne beskæftiges, såfremt pengene blev anbragt i industrien fremfor i dette projekt. Minusset på beskæftigessiden vil blive større end opgivet af ministeren. Ministeren har ikke kunnet oplyse, hvor stor risikoen er for en eventuel overophedning af visse arbejdsområder, som vi har set i Norge, med deraf følgende lønpres.

Vi er stadig ladt i usikkerhed om kommunernes og derved altså også kommunens borgers udgifter til projektet, herunder et trecifret millionbeløb til administration. Såvel Kommunernes Landsforening som Københavns magistrat har med al tydelighed ladet forstå, at de ikke er sindede at bære et eventuelt underskud. Hvis ikke staten vil bære sådan et underskud, må man forudse, at kommunerne ikke ønsker at gå ind i lokale projekter. I hvor stort omfang vil ministeren så alligevel gennemtvinge projektet? For det er jo givet, at hele projektets rentabilitet forringes, i det omfang kommuner måtte springe fra.

Alle disse spørgsmål er altså stadig uafklarede.

Alle disse usikkerhedsmomenter svækker tilliden til projektets rentabilitet, en rentabilitet, der i øvrigt er betvivlet af adskillige kompetente organer. Industrirådets formand udtaler således i en årsberetning, at rådet »nærer stadig skepsis over for de prismæssige forudsætningers holdbarhed, ligesom rådet er i tvivl om, at forsyningssikkerheden rent teknisk er tilstrækkelig undersøgt og betrygget i netplanerne«.

Oliebranchen, som man for øvrigt har ladet ganske ude af betragtning ved rådslagning, har gjort forestillinger i samme spor. Præsidiat for Akademiet for Fremtidsforskning med professor Jørgen Koefoed som for-

[Annelise Gottfredsen]

mand har udtalt sig på lignende måde. Jeg vil lige her indskyde, at jeg meget beklager og overhovedet ikke forstår den afvisende måde, hvorpå ministeren har behandlet denne henvendelse.

Vi har i adskillige henvendelser fået påpeget, at der ikke i energiplanlægningen og altså heller ikke i disse love er taget tilstrækkeligt hensyn til en øget elektrificering. Energirådet udtaler, at en samlet vurdering af investeringer og prisudvikling kan føre til en genovervejelse af det omfang, hvori elopvarmning kan komme på tale. Dette ville jo under alle omstændigheder være af afgørende betydning for de store områder, der ikke er planlagt til at modtage kollektiv opvarmning. En uddybning af dette burde være en forudsætning for videre diskussion om projektets gennemførelse.

Der kunne nævnes adskillige andre usikkerhedsmomenter. Et så væsentligt spørgsmål som risikomomentet kunne trænge til betydelig mere kulegravning. Der er således divergerende oplysninger om mulighederne for udsivning af gas i kloaksystemerne med deraf følgende risiko for en eksplosionsulykke, som vi nylig har set i USA.

Forsyningsikkerheden har, som Industrirådet har gjort opmærksom på, ikke været underkastet tilstrækkelige undersøgelser. Det drejer sig jo her om store kollektivt opvarmede eller gasforsynede områder, der ved hovedledningsbrud kan lammes i længere tid.

Arbejdet med lov om elforsyning stod f. eks. på i omkring et år og rummede et betydelig større svarmateriale end det herværende. Man må huske, at folketingsmedlemmer ikke er specialister og heller ikke skal være det, men netop ved et grundigt udvalgsarbejde, hvor man får lejlighed til at sætte sig mere og mere ind i sagerne, og hvor man ved materiale udefra bliver bedre i stand til at trænge ned i stoffet, sikres den bedste belysning. Dette er vi altså nu udelukket fra.

Jeg må stærkt understrege, at den ensidighed, der er kommet til udtryk ved, at projektets rentabilitet og øvrige konsekvenser kun er blevet belyst af den interesserede og engagerede part, kunne have været undgået ved, at der, som det er skik f.eks. i Sverige, var foretaget sideløbende beregninger af en uvildig og bredt sammensat instans. At dette ikke er sket, er måske den aller alvorligste indvending. Ministeren har venligt – og ikke

engang altid lige venligt – afvist indvendinger fra alt og alle. Dette er en uacceptabel fremgangsmåde.

Vi i det konservative folkeparti ønsker imidlertid at være imødekommende over for regeringen. Vi forstår, at regeringen ønsker hurtigt at træffe forholdsregler til imødegåelse af Danmarks voksende energiproblemer, som vi til dels selv har bragt os i ved at udskyde beslutningen om bygning af kernekraftværker og ved i det hele taget ikke for længe siden at have fastlagt en egentlig energipolitik, som dette tvivlsomme projekt ikke giver nogen egentlig anvisning på.

Gennem vort ændringsforslag kan vi derfor medvirke til, at aftalen mellem DUC og Danske Olie & Naturgas træder i kraft som planlagt, at naturgassen føres i land, at den renses i land, og at der føres transmissionsledning til den vesttyske grænse, hvorfra man kan eksportere mod garanti for, at vi får andre energiformer. Al videre anvendelse vil derefter kunne gennemføres ved særlig lov. Vi kan få den tid, der skal til for en uvildig gennemgang af projektet og til at overveje de valgmuligheder, der er til stede for anvendelse af naturgas, herunder eventuelt forsyning til kraftværker i Jylland, hvilket under alle omstændigheder vil være nødvendigt, såfremt en hurtig aftagning skal sikres. Vi kan få belyst gassens anvendelsesmuligheder andre steder i den petrokemiske industri, som motorbrændstof osv. – alt sammen spørgsmål, som man af tidsmæssige årsager har måttet udskyde. Vedtages vore ændringsforslag, vil det også være naturligt at udskyde vedtagelse af lovforslaget om varmforsyning. Dette burde man nu under alle omstændigheder gøre, da der her ikke er det samme tidsmæssige pres som ved anlægsloven.

Dette lovforslag, hvis endelige udformning bærer præg af hurtig tilblivelse, og som er en af de mest vidtstrakte bemyndigelseslove, som endnu er set, rummer ud over forhold, som jeg allerede har peget på, mange andre uklarheder, bl.a. de mange relationer til andre ministeriers ressortområder. På basis af alle disse uklarheder, alle disse tvivlsspørgsmål, skulle man altså nu gå i gang med at foretage tusinder af ekspropriationer, gennemgrave Danmark på kryds og tværs, vi skal tvangsindlægge borgere til en varmforsyning, de måske ikke er interesserede i, og

[Annelise Gotfredsen]

pålægge dem ukendte økonomiske byrder. Gennem vore ændringsforslag til varmforsyningsloven har vi forsøgt at mildne lidt, bl.a. ved at foreslå reglerne om tvangstilslutning ophævet og at lægge en større vægt på udvikling i elsektoren. Men uklarhederne, den ufuldstændige udvalgsbehandling, den ensidige belysning lades tilbage.

Det har vakt berettiget harme, at der har været meget kort tid til behandling af den nye lov om byrdefordeling, der drejer sig om nogle hundrede millioner kroner. Det er i sig selv alvorligt nok. Her har vi at gøre med milliardbeløb, der fejlinvesteret kan give de alleralvorligste tilbageslag for vort samfundsliv og i høj grad svække tilliden til folketingets arbejde. Det er denne risiko, det konservative folkeparti har ønsket at undgå med sit ændringsforslag. Vi ønsker ikke med bind for øjnene at gå ind i, hvad ministeren selv betegner som et ægteskab, der ikke kan opløses. Vi ønsker at sikre dette projekt omhyggelig behandling. Måske ville vor skepsis her ved kunne gøres til skamme. Vi ønsker at række regeringen en hjælpende hånd. Regeringen vil ikke miste ansigt ved at modtage den, tværtimod.

Om de øvrige ændringsforslag til forslaget om varmforsyning skal jeg blot sige, at vi kan stemme for de af handelsministeren stillede under nr. 3, 4 og 5. Vi kan ikke stemme for ændringsforslag nr. 9, og vi kan ikke stemme for de af SF stillede ændringsforslag.

Under anlægsloven kan vi ikke stemme for fremskridtspartiets ønske om en folkeafstemning, idet vi, som vi har gjort rede for ved andre lignende lejligheder, må henvise til den af grundloven hjemlede benyttelse af folkeafstemninger.

Birgith Mogensen (CD):

Som det fremgår af betækningsafgivelserne, støtter CD i princippet handelsministerens og regeringens forslag, og CDs synspunkter er som helhed at opfatte som udtryk for megen god vilje til at samarbejde om denne sag.

Jeg vil dog ikke lægge skjul på, at CD-gruppen har visse betænkeligheder med hensyn til en egentlig og absolut tilslutningspligt. Jeg ved, at enkelte af gruppens medlemmer ikke vil stemme for en sådan tvangsbestemmelse. Der er ingen tvivl om, at handelsmini-

sterens svar på visse spørgsmål desangående vil være medbestemmende for gruppens stemmeafgivning ved tredje behandling.

CD ønsker også oplysning fra ministeren om, hvorvidt ministeren vil være villig til løbende at holde energiudvalget underrettet om, i hvilket omfang de givne bemyndigelser udnyttes.

CD mener, at det er meget vidtrækkende bemyndigelser, denne lovgivning indeholder og medfører, og kunne derfor tænke sig f. eks. halvårige rapporter med hensyn til etaperne i projektets løbende gennemførelse.

Vi vil meget gerne bede ministeren om at »blødgøre« tilslutningspligten. Dermed mener jeg, at ministeren klart fremhæver, at tilslutningspligten kun gennemføres, hvor andre muligheder viser sig at være udtømte. Her tænker jeg f.eks. på udnyttelse igennem fjernvarmesektoren. Sagt på en anden måde: CD ønsker at gøre tilslutningspligten så frivillig som vel muligt. I de tilfælde, hvor tilslutning findes nødvendig, må vedkommende fremtidige forbrugere inddrømmes rimeligt langt varsel. Jeg er opmærksom på, at andre partier har lignende synspunkter, men CD-gruppen har ønsket, at nævnte meninger blev fremført her ved anden behandling. Vi mener, det giver ministeren mulighed for at afgive et samlet svar fra talerstolen, idet det helt naturligt er en vis indre sammenhæng mellem de fremførte synspunkter og spørgsmål.

Ole Olsen (SF):

Socialistisk folkeparti er ikke medlem af energiudvalget, det har fru Ritt Bjerregaard allerede så elskværdigt sagt heroppefra, og det er selvfølgelig rigtigt, at det derfor bliver sværere for os at arbejde med lovforslaget, end det er for de partier, der har repræsentanter i udvalget.

Allerede under førstebehandlingen her i tinget gjorde jeg opmærksom på, at de vilkår, der var indeholdt i aftalen mellem DUC og DONG, ikke var rimelige. Dette standpunkt fastholder jeg stadig.

I betænkningen har et mindretal foreslået, at § 3 i anlægsloven udgår. Denne paragraf indeholder en godkendelse af aftalen. Endvidere må det antages, at paragraffen går langt videre end en godkendelse af den aftale, der skulle muliggøre ilandtagning af gassen i

[Ole Olsen]

Danmark. § 3 kan fortolkes som en godkendelse af selve koncessionen til A. P. Møller og de urimeligt fordelagtige vilkår, som den giver selskabet.

Et mindretal inden for mindretallet, VS, har anført, at § 3 ikke er nødvendig for indgåelsen af aftalen mellem DUC og DONG, og at der overhovedet ikke er nogen rimelig grund til at medtage paragraffen i loven. Jeg kan ganske tilslutte mig dette synspunkt. SF vil følgelig stemme for, at paragraffen udgår. Jeg er såvel enig i, at paragraffen er unødvendig for lovens angivne formål, som i, at den er skadelig i anden retning.

Lige så vrangvillig SF er over for § 3, lige så positive er vi over for ilandtagningen af Nordsøgassen. SF har i sit program et ønske om at fremme alternativ energibenyttelse. Vi har samtidig i vort program en klar afstandtagen fra a-kraft. Vi er naturligvis godt klar over, at denne afstandtagen forpligter os til at søge samarbejde om en energipolitik uden a-kraft.

Vi mener imidlertid ikke, det er imod ønsket om samarbejde, at vi er endog meget kritiske over for forskellige punkter i lovforslaget. Jeg sagde allerede ved førstebehandlingen, at vi syntes, aftalens vilkår var urimelige, og hvis man havde anvendt f. eks. monopolloven på dette område, ja, så er der ingen tvivl om, at sådan en aftale ikke kunne have fået lov at eksistere. Den indebærer det, man kalder urimelige priser og forretningsbetingelser. En vedtagelse af lovforslaget, selv efter at § 3 er strøget, vil altså give urimelige vilkår for DONG og derfor for den danske forbruger. Det hjælper her ikke at henvise til bestemmelserne i varmeplanloven og administrationen af denne, hvorefter udvalget kan skride ind over for priser og forretningsbetingelser; mens loven gælder for DONG med hensyn til priser og forretningsbetingelser, er det udtrykkeligt undtaget, for så vidt angår DUC. Det vil sige, at det bliver DONG, der kommer til at sidde med smerten, hvis der sker en udvikling i en bestemt retning.

Vi skal her til at vedtage et lovforslag, der ikke alene afgør forholdene for ilandtagningen af gassen og de vilkår, hvorunder den købes, men tillige giver såvel tidligere regeringer som koncessionsindehaverne syndsforladelse for alle de mærkelige transaktioner, der tid efter anden er foretaget i forbindelse med transaktionen.

For at gøre det hele fuldendt skal den koncession, som folkettinget aldrig nogen sinde har fået forelagt, nu igennem vedtagelsen af § 3 have folketingets velsignelse, uden at aftalen mellem DUC og DONG er lagt frem i tinget. Regeringen kan ikke her klare sig blot ved at lade enkelte folketingsmedlemmer få lov til at læse aftalens indhold. De begrundelser, som regeringen fremkommer med, er usædvanlig tåbelige. Man taler om frygt for industrispionage. Tror regeringen ikke, at enkelthederne i loven ikke blot vil sive ud til dem, som gerne vil have fat i dem, men også at denne udsivning vil ske hurtigt? Den hemmelighedsfuldhed, man omgiver loven med, minder om tidligere tiders hemmelighedskræmmeri, hvor alt, hvad der havde med erhvervslivets forhold at gøre, blev hyllet i tåger. Regeringens indstilling er i hvert tilfælde i dag i modstrid med den almindelige holdning til dette spørgsmål, som den har fundet udtryk i loven om offentlighed i forvaltningen.

En meget væsentlig del af den kritik, der bør rettes mod aftalen, drejer sig om det system af basispriser og bundpriser, som skal danne grundlag for afregningen mellem DUC og DONG. Basisprisen er tænkt reguleret i forhold til et gennemsnit af seks priser. Blandt disse seks priser er de to prisnoteringer i Rotterdam på det såkaldte spotmarked, to er priser af raffinaderi i Danmark, godkendt af monopoltilsynet, og to er tyske noteringer. Vedrørende spotmarkedet skal det bemærkes, at det salg, der faktisk finder sted på dette marked, er forsvindende lille. Det har i lange perioder været anvendt af de store olieselskaber til at kaste overskudslagre på markedet. Det er vist ikke for kraftigt at hævde, at priserne på dette marked har været behersket af »de syv søstre«, og at markedet har været brugt til manipulation af priserne. De store olieselskaber kan ved at hæve eller sænke priserne på dette marked opnå en passende prisnotering, der så kan indregnes i priserne i forskellige lande. Den fremgangsmåde, som olieselskaberne her anvender, er typisk for, hvorledes de multinationale selskaber gør det umuligt for de nationale myndigheder at få overblik over, hvor store overskud selskaberne overhovedet giver.

På forhånd kan vi således gå ud fra, at en tredjedel af noteringsgrundlaget er manipuleret. Heller ikke de af monopoltilsynet god-

[Ole Olsen]

kendte oliepriser er udtryk for en omkostningsbestemt pris, kalkuleret fra grunden. Olieselskaberne har tid efter anden voldt bryderier med hensyn til prisberegningen. På Rotterdamnoteringen har også et tilsyn med kalkulationer været anvendt. Skulle afvigelsen mellem de af tilsynet godkendte priser og Rotterdamnoteringen være mere end 5 pct., ja, så gælder der oven i købet det, at Rotterdamprisnoteringen skal slå igennem over for de af monopoltilsynet godkendte priser.

Hvorledes de tyske noteringer er fremkommet, har vi ingen konkret viden om. Det er imidlertid næppe helt forkert at påstå, at de ikke er uafhængige af »de syv søstrek«.

Ud over de store fordele, som anvendelsen af basispriserne giver DUC, er der yderligere et forhold, som styrker DUCs stilling. Så tidligt som under oliekrisen i 1973-74 lykkedes det for olieselskaberne over for monopoltilsynet at gennemtvinge en ganske drastisk forhøjelse af deres avancer. Den almindelige regel om prisfastsættelser af monopoltilsynet går ud på, at indkøbspriserne skal lægges til grund for prisfastsættelserne. Når der sker prisstigninger i importleddet, så må selskaberne ikke forhøje deres salgspriser, før lageret til gammel pris er brugt op. Olieselskaberne lod ved denne lejlighed monopoltilsynet forstå, at de ikke kunne garantere, at den olie, som Danmark skulle have, ikke gik andre steder hen. Olieselskaberne skar sig ved denne lejlighed en fed bid af kagen, for selskaberne fik i praksis lov til at anvende genskaffelsespriserne i stedet for anskaffelsespriserne ved deres priskalkulationer.

De store olieselskaber, der er A. P. Møllers partnere i DUC, lever tilsyneladende stadig i den tro – eller måske viden – at al usikkerhed skal komme dem til gode. Dette finder vi bl. a. i bestemmelserne om, at såfremt maksimalspriser eller andre prisbestemmelser i over to år giver anledning til, at DUC ikke kan opnå de aftalte priser, så kan DUC hæve aftalen. Var tilsvarende vilkår blev anvendt på andre områder her i landet, måtte man forvente, at monopoltilsynet skred ind. Med viden om, hvad kontrakten indeholder i denne retning, forekommer det helt fantastisk, at folketinget eller for den sags skyld regeringen skulle finde sig i, at dansk lovgivning blev tilsidesat her i landet af aftalen.

Ud over den rent økonomiske side af sagen forekommer bestemmelsen ikke så lidt ydmygende. Havde det virkelig været nødvendigt at lade omverdenen forstå så tydeligt, hvem der har den reelle magt her i landet?

De rettigheder, som DUC skal have her i landet, er ikke udtømt med det, jeg har omtalt. DUC skal nok betale almindelige skatter, men en reguleret basispris og bundpris er fastsat eksklusive punktafgifter, told og omsætningsafgifter. Og bundprisen reguleres herudover for alle ændringer i skatter og afgifter, som pålægges sælgerne af danske myndigheder eller af EF-myndigheder i deres egenskab af producent. Dette skal ske på en sådan måde, at sælgerne i relation til køberne skal friholdes for nye skattebyrder. Det er med andre ord meningen, at det ikke skal være muligt for den danske stat suverænt at foretage opkrævning af nye skatter eller afgifter.

For at DUCs favør ikke skal springe alt for stærkt i øjnene, nævnes det, at det ingenlunde er meningen at foretage nogen indskrænkning i statens ret til at pålægge skatter og afgifter, den såkaldte skattebevillingsret. Det er naturligvis pænt af DUC og selskaberne bag DUC at forsøge at skåne vor finfølelse. Vi er ellers i disse hårde EF-tider vant til temmelig megen umyndiggørelse fra udlandet. Men det er nu nok et spørgsmål, om vi ikke i skattebestemmelsen vedrørende DUC har overskredet den ydmyghedstærskel, som vort EF-medlemskab efterhånden har vænnet os til.

Forhandlinger mellem DUC og DONG har fundet sted forud for den oliekrise, som vi nu er vidne til. De oliepriser, som vi nu ser stige, er ved siden af at tvinge det danske betalingsbalanceunderskud op i nye rekordhøjder med til at få jaget gaspriserne i vejret. Den udvikling, som er ved at ruinere Danmark og mange andre lande, skal nu også bruges som påskud for, at vi skal betale nye milliardprofitter til de store olieselskaber.

Det forekommer ikke rimeligt, at vi for en vare, der er hentet op fra den danske undergrund, skal betale for den kendsgerning, at de store olieselskaber under påberåbelse af udviklingen i Iran vil skaffe sig selv store avancer. Skulle man finde frem til en rimelig ordning – selv om aftalen får det til at virke lidt gammeldags overhovedet at bruge ordet

[Ole Olsen]

»rimelig« – så kunne den f. eks. gå ud på én af følgende to veje med hensyn til prisreguleringen: man kunne vælge en forhøjelse af priserne i takt med omkostningerne for DUC ved at hente gassen op. Der burde ikke i denne prisregulering tages hensyn til den internationale prisudvikling for gas eller olie. Denne prisudvikling vil svare til de principper, som dansk erhvervsliv må underkaste sig ved kontrollen fra monopoltilsynet. Den anden vej, man kunne gå, var at pålægge DUC en kraftig begrænsning af windfall-profit. Man kunne begrænse den ekstra profit, selskaberne vil få på grund af den senere tids hændelser. Det vil være så meget mere rimeligt, som DUC ved aftalens indgåelse ikke kunne forvente den prisudvikling, der rent faktisk har fundet sted.

Jeg må som konklusion sige om naturgasloven, at regeringen med sit oplæg har gjort det så godt som umuligt for SF at medvirke til lovforslagets gennemførelse. Det forekommer urimeligt, at regeringen ikke tager det fornødne hensyn til partier, som har en ærlig vilje til samarbejde om en fornuftig energipolitik.

Det forslag til varmforsyningslov, der er lagt frem af regeringen, forekommer i det store og hele fornuftigt. Venstre har vel måttet sluge nogle ikke helt små kameler ved at gå med på de meget kraftige afvigelser, der ligger i lovforslaget, i forhold til en situation, hvor man ikke kunne tvinge nogen til at vælge sin opvarmningsmåde. Venstre skal nu ikke høre yderligere skoser fra mig i denne anledning. Jeg synes kun, det er godt, at venstre er gået i gang med et arbejde om energipolitik.

Den tilstand af frit valg for den enkelte, som nogle synes er ideel, har nu nok for den del af befolkningen, der bor til leje i udlejningsbyggeriet, og vel også for beboerne af ejerlejligheder aldrig været nogen realitet. Jeg tror ikke, fru Annelise Gotfredsen dækker disse folk, når hun heroppefra fortæller, hvor vidunderligt det er, at alle kan vælge deres egen varmforsyning.

Lovforslaget indeholder de nødvendige regler for, at planlægningen med hensyn til varme kan finde sted.

Jeg skal ikke bruge tid på detailgennemgang af lovforslaget. Dette er på linje med den stilling, et stort flertal af de betænkningberettigede partier her har taget. SF er

modstander af, at man søger ved centralistisk politik at fjerne forvaltningen fra de lokale organer. Der skal derfor meget stærke be- væggrunde til, for at SF ikke skulle anbefale en selvforvaltning. Sådanne grunde findes imidlertid i forbindelse med varmforsyningsloven. Vi finder desuden, at den lokale forvaltning ikke er fjernet i større omfang end påkrævet for at gennemføre en fornuftig energipolitik.

Selve den konsekvens, der er anvendt i lovforslaget, gør efter vort skøn, at loven kan få en – antagelig utilsigtet – dårlig virkning. SF er bange for, at lovens gennemførelse kan medføre, at der bliver lagt vanskeligheder i vejen for anvendelse af vedvarende energikilder til opvarmningsformål. Vi har bemærket formuleringen af § 20, stk. 3, om ministerens adkomst til at give dispensation for anvendelse af § 20, stk. 1, som handler om, at en kommune kan bestemme, at nærmere angivne opvarmningssystemer ikke må etableres inden for et afgrænset geografisk område. Vi har videre bemærket bemærkningerne til § 18, stk. 2, om, at bestemmelsen i stk. 1 ikke bør administreres, så den unødigt hindrer nyttiggørelse af nye teknologier på opvarmningsområdet.

Vi har på trods heraf ment, at det var rimeligt, vi fremsatte en række ændringsforslag til varmeplanlovforlaget. Vi mener for det første, at de formuleringer, der findes i lovforslaget og bemærkningerne vedrørende vedvarende energi, er for svage. Jeg håber, jeg hermed svarer på fru Ritt Bjerregaards elskværdigt udtrykte håb om, at det nok kun skyldtes, at vi ikke havde været i udvalget, at vi her fremkom med disse ændringsforslag. Vi har som sagt været opmærksom på, hvad der stod i lovforslaget og i bemærkningerne, men på trods af det har vi ment, at det var sikrere, at disse ting fandt udtryk i loven. Jeg vil meget gerne bede om handelsministerens udtalelse fra denne talerstol om, at man virkelig i praksis sigter på overhovedet ikke at lægge hindringer i vejen for anvendelse af vedvarende energi. En sådan udtalelse fra handelsministeren vil SF lægge overordentlig stor vægt på, når vi skal til om et par dage at stemme ja eller nej til dette lovforslag.

Jeg skal pege på et enkelt element, som fremgår af lovforslaget. Det drejer sig om bestemmelserne i § 26 om prisfastsættelsen. Ved siden af alle de omkostningselementer,

[Ole Olsen]

der sædvanligvis skal indregnes i priserne, er det ifølge lovforslaget tilladt at indregne henlæggelser til nyinvesteringer. Indregning af disse henlæggelser i priserne kan sædvanligvis ikke foretages efter monopoltilsynets praksis. Der henvises i lovforslaget til, at disse henlæggelser kan indregnes, når det drejer sig om elselskabernes prisfastsættelse. Dette forekommer ikke at være tilstrækkelig begrundelse for at foretage afvigelser fra den almindeligt gældende regel. Den almindeligt gældende regel tenderer imod, at alle forbrugere kommer til i det lange løb at betale for deres el på den samme måde. Ved anvendelsen af den for elselskaberne gældende regel kan det blive en særdeles dyr historie at være en af de første, der bliver tilsluttet et nyt varmeanlæg. Man betaler efter disse regler først for henlæggelser til investeringerne, og senere betaler man for afskrivninger på de aktiver, der blev finansieret ved henlæggelserne.

Det skal tilføjes, at den gældende regel for elselskaberne kom til verden ved hjælp af en sag ved monopolankenævnet, som monopoltilsynet tabte. Man skal videre være opmærksom på i forbindelse med elselskaberne, at dér er praktisk talt alle tilsluttet, og man behøver ikke at være ængstelig for at komme til at betale en hel bunke penge for nogle installationer. Det forekommer os således, at urimelighederne er ret åbenlyse, og at regeringen burde tage initiativet til at få denne skønhedsplet rettet i tiden mellem anden og tredje behandling.

Ib Nørlund (DKP):

Betydningen af en samlet og planmæssig energipolitik bliver indlysende for stadig flere. Som det vil være tinget bekendt, har vi gennem årene mange gange fremhævet den side af sagen og stillet forslag i den forbindelse. Deri er også ret selvfølgelig indgået udnyttelsen af de naturgas- og olieresourcer, som findes på dansk territorium – en fornuftig udnyttelse af dem.

En anden ting, som der har været megen enighed om, er en rationel udnyttelse af varmen, som ellers går til spilde, og en varme-lovgivning i overensstemmelse hermed. Derfor er vi naturligvis også parate til at støtte et forslag, som simpelt hen går ud på at realisere sådanne muligheder.

Desværre har regeringen ikke villet fremsætte et sådant forslag. De bindinger, som regeringen lader sig lede af i sin energipolitik, har åbenbart forhindret det. Der er ikke alene tale om fra Nordsøen at skaffe en fysisk forsyningssikkerhed, men også den sikkerhed i forsyningerne, som nu reguleres via de store monopoler på det ene og det andet felt af energiområdet.

Det, der faktisk er kommet ud af det, er, at der på en hel række områder i denne lovgivning er konsekvenser, som vel ikke er fuldt overskuelige i dag, men som kan blive en yderligere fortsættelse af den serie af skandaler, som i så høj grad har præget dette område.

Vi kan godt istemme de beklagelser, som mange andre har givet udtryk for vedrørende selve behandlingen af lovgivningen her. Men det, som jeg synes er det værste i det – det mærker man også igennem den behandling, som er foregået – er, at der er for mange hemmeligheder i disse sager, der er for mange lukkede døre, når man skal undersøge tingene. Derfor har vi på et ret så tidligt tidspunkt foreslået, at alle disse problemer også blev behandlet ved en offentlig høring, sådan at man på den måde kunne komme mere til bunds i tingene og ikke alene var henvist til de officielle svar og erklæringer, som er kommet – og med al respekt for handelsministeriets embedsmænds store indsats i så henseende, så er det klart, at deres svar kun har karakter af at være handelsministerens svar.

Det, som netop her kunne spille en betydelig rolle, var også, at uafhængige sagkyndige kunne gøre deres nytte ved nærmere at undersøge disse ting. Man skal ikke glemme, at når der overhovedet er tale om en naturgaslovgivning for øjeblikket, så er det, fordi det lykkedes at tilsidesætte DUCs og monopolernes fortielsespolitik og modstand over for udvindelsen af naturgas, og at det lykkedes at få standset de afbrændingsplaner, som jo var godt i gang.

Selve forslaget om en høring kan man ikke sige blev direkte afvist i udvalget, for det kom aldrig dertil, det blev lagt i dyner, og derfor har der altså heller ikke været nogen høring. Jeg vil gøre opmærksom på, at følgen heraf er, at man ikke har gjort, hvad man kunne for at sikre tillid til energipolitikken, ej heller på disse områder, og heller ikke har

[Ib Nørlund]

sikret det rigtige grundlag for den offentlige debat, som fra socialdemokratisk side er blevet fremført som noget ønskeligt i forbindelse med hele energipolitikken.

Ved den foreslåede lovgivning blander man en operativ energilovgivning, som der nok kunne være brug for, sammen med forsøg på at opnå godkendelse af de skandaler, som ligger til grund for den officielle gas- og oliepolitik, i stedet for at få virkelig gjort op med den. De bestemmelser og betragtninger i den henseende, som forekommer, er aldeles overflødige for de egentlige energiformål. Det gøres med en række juridiske snirkler, som vil tillade, at man bagefter kommer og siger: nå ja, men I har godkendt det hele – når altså skandalerne begynder at melde sig igen.

Derfor er det, vi har foreslået, at man stryger § 3 i gasforsyningsloven. Den indeholder faktisk en accept af koncessionen af 1962, som aldrig har været direkte behandlet i folketinget, og det endda på et tidspunkt, hvor handelsministeriet igennem kontorchef Hagen Jørgensen har gjort offentligheden opmærksom på – jeg citerer en udtalelse i pressen fra 3. maj d.å.,

»at det er vores« – altså handelsministeriets – »tanke at starte en revision af undergrundsløven og lovgivningen om kontinental-sokkelen med henblik på at have et bedre lovgrundlag i tilfælde af tildeling af nye koncessioner«.

Formanden:

Hvilket blad var det fra?

Ib Nørlund (DKP):

Citatet er fra Land og Folk, og det kommer fra Ritzaus Bureau, så alt er i orden. Bare ikke koncessionerne.

Det er i og for sig en indrømmelse af, at de koncessioner, som man har nu, ville man ikke drømme om at give én gang til. Alligevel skal altså denne naturgaslovgivning igennem først. I stedet for kunne der her netop være en anledning til at træde op.

Endvidere betyder § 3 – det er også fremgået af udvalgets forhandlinger – at der faktisk gives grønt lys for godkendelse af gasaftalen af 9. marts i år. I de forskellige svar og de juridiske krummelurer, som man har frembragt, er der angivet visse etaper for

denne udvikling. Handelsministeren påtager sig ansvaret for godkendelsen og fritager altså på den måde folketinget for det. Men hvis han ikke får § 3, så vil han ikke gøre det, og så har folketinget jo reelt ansvaret alligevel.

Det ansvar angår en aftale, som folketinget ikke kender. Der er tilstrækkeligt beskrevet disse mærkelige, mystiske gennemgange, som udvalgte personer kan tillade sig at foretage. Andre må nøjes med et resumé. Alt det giver klart utilfredsstillende forhold. Folketinget bør være klar over, hvad det er for nogle ting, man er ved at tage medansvaret for. Det er f.eks. en aftale, som på forhånd fortolkes forskelligt af de forskellige parter. Hvad er det for en aftale, hvor man på forhånd er uenige om, hvad der står i den? Det drejer sig navnlig om statens ret til at inddrage spekulationsværdier, som DUC ellers kan tilegne sig i kraft af prisstigninger. At sådanne prisstigninger kommer, ja, det er ret så indlysende. Den situation, som man kan forudse, er altså nærmest uundgåelig. Priserne er, som det også har været nævnt tidligere i debatten, ifølge aftalen bestemt af oliemarkedet, hvor Rotterdampriserne indgår som én af 3 faktorer. Hvis man bare lader det henstå, så betyder det jo, at der sker ændringer i priserne, alt imens urene tikker. Allerede siden aftalen blev forhandlet i marts, er der sket en sådan stigning, at det faktisk drejer sig om beløb på en 7–8 mia kr., som man alene i kraft af disse prisstigninger har tjent ekstra i DUC.

I stedet for burde man naturligvis lade priserne være omkostningsbestemte. Jeg synes, man burde handle ud fra den forudsætning, at disse naturkilder faktisk er det danske samfunds. I forvejen er det jo sådan, at Rotterdammarkedet skaber os betydelige problemer, også hvad olieforsyningen angår. Vi har stillet spørgsmål, som vi i morgen venter svar på, med sigte på at omgå netop dette ved at indføre statslige olie køb direkte hos producenterne og prøve at komme frem ad den vej. Alt imens man har de problemer på andre områder, vil det da være urimeligt nu at sætte en aftale i gang, som i væsentlig grad lader Rotterdampriserne bestemme de priser, det her drejer sig om. Det er altså sådan noget, folketinget uafvidende kommer til at blive rodet med ind i og tage et medansvar for. Derfor har vi altså foreslået denne paragraf strøget. Det har ministeren beklage-

[Ib Nørlund]

ligvis afvist, og det må så i høj grad bestemte vores stilling. For hvad ville situationen være, hvis § 3 blev strøget? Den ville være, at der var lagt op til en genforhandling, for så vidt både om koncessionen og om gasaftalen. Som det er blevet oplyst i udvalget, ville dette forudsætte, at der blev truffet visse ekspropriationsbestemmelser vedrørende Nordsøolien og -gassen. Det synes jeg er meget velbegrunder i hensynet til almenvellet, som grundloven snakker om. Der ville være al grund til at gennemføre den slags foranstaltninger. Vi har samtidig lagt vort forslag frem om nationalisering af energisektoren som sådan. Det, vi oplever her, er kun nye eksempler på, at den eneste mulighed for en planmæssig og rationel dansk energipolitik må bygge på en sådan samfundsøvertagelse.

Når man i betænkningen fra udvalgsflertallets side har bemærket og peger på sammenhængen med den samlede energipolitik fra regeringens side, så synes jeg, det er lidt voldsomme ord at tage i sin mund. Det har snarere en sammenhæng med urimelige koncessioner og aftaler, som pånødes os af monopolernes magt.

Hvad angår lovforslaget om varmforsyning, så kan vi stemme for det. Det har i alt væsentligt karakter af en bemyndigelseslov, som må anses for nødvendig for at gennemføre en sådan ekstra forsyningsmulighed. Dermed er ikke sagt, at vi fraskriver os retten til at kritisere handelsministeren for hans udnyttelse af de bemyndigelser. Det må være noget, vi kommer tilbage til. Derfor har vi også støttet forslaget om, at energiudvalget holdes underrettet på disse områder. Jeg håber ikke, der skal lægges noget særlig alvorligt i hr. Karlskov Jensens forsøg på at bagatellisere den side af sagen.

Hvad de øvrige ændringsforslag angår, skal jeg sige følgende:

De konservatives forslag, som tilsigter at udskyde oprettelsen af selve fordelingsnettet, er vi ikke enige i. Det kan meget let blive til, at forsyningerne fra Nordsøområderne til syvende og sidst kommer til at gå ind i det almeneuropæiske net, og så får vi ikke den styrkelse af danske muligheder, som elers er motiveringen for loven.

Hvad angår fremskridtspartiets forslag om folkeafstemning på dette område, så må jeg sige, at jeg ikke ser, det harmonerer så forfærdelig godt med vore beklagelser over ikke

at have haft tid nok til at undersøge en række problemer her, for i givet fald vil en sådan folkeafstemning være endnu mere uforberedt. Vi er i det hele taget ikke enige i den indstilling, som Z-partiet har til folkeafstemninger. Jeg har ganske vist set, at det er blevet skik i det ene og det andet udvalg at bringe i betænkningerne de samme 2-3 sider førerord vedrørende disse emner, men de bliver faktisk ikke bedre af at blive trykt op i den ene betænkning efter den anden.

Hvad angår SF's ændringsforslag, så forstår vi, at hensigten med dem er at gøre noget for de vedvarende energikilder, og det kan være påskønnelsesværdigt, men det forekommer os, at det med den formulering, man har valgt, og de steder, hvor man har prøvet at indføje bemærkninger om vedvarende energi, virker påklistret. Hvis de ændringsforslag virkelig skulle blive indføjet i lovforslaget, ville det kunne føre til ganske ejendommelige misforhold. Vi synes altså ikke, det er lykkedes at udforme de ændringsforslag på en sådan måde, at de er relevante på de steder i lovgivningen, hvor man har valgt at stille dem.

Svend Haugaard (RV):

Først ændringsforslagene til naturgaslovforslaget: de konservatives forslag om, at man i første omgang kun ilandfører og forbinder med det tyske net, kan vi ikke stemme for. Det vil sinke fordelingsnettet, og med den nuværende energisituation synes vi, det er uforståeligt, at de konservative tør tage ansvar herfor. Jeg synes i øvrigt, det var rørende at høre de fremførte faremomenter i forbindelse med anvendelsen af naturgassen fra et parti, som mener, at faremomenterne i forbindelse med a-kraft er afklaret.

Vi kan heller ikke stemme for, at § 3 udgår. Vi har hæftet os ved, at aftalens indhold om pris og øvrige betingelser ene er regeringens ansvar, og hermed har vi stillet os tilfreds.

Ændringsforslag nr. 4 fra fremskridtspartiet om folkeafstemning betragter vi som en ren forhalingsproces. Det radikale venstre er enig i, at der kan blive tale om en folkeafstemning, hvis et flertal beslutter indførelse af atomkraft. Dette spørgsmål har været så stærkt diskuteret i befolkningen og har kaldt på så mange følelser, at det vil være helt ri-

[Svend Haugaard]

meligt at få en beslutning i folketinget herom bekræftet eller forkastet ved en folkeafstemning. Men naturgas har ikke på samme måde optaget befolkningen. Her kommer modstanden blot fra en ret snæver kreds som f. eks. fremskridtspartiet, hvor man tænker i kortsigtede pengebaner og ikke i langsigtet forsyningspolitik.

Vedrørende varmforsyningsloven kan vi stemme for handelsministerens ændringsforslag, mens vi går imod de øvrige. Jeg vil gerne sige om ændringsforslag nr. 7, at vi mener, for at et ledningsnet kan blive rentabelt, at det kan være nødvendigt, at der i ny bebyggelse fastsættes tilslutningspligt. Vi er nok lidt mere betænkelige med hensyn til eksisterende bygninger, men det er jo fremført, at man vil administrere dette lempeligt, og under forudsætning af, at man administrerer det lempeligt, vil vi stemme imod ændringsforslag nr. 8.

Uden for betænkningen har SF stillet nogle ændringsforslag. Med hensyn til de to første mener vi, det indtil videre er uafklaret, hvilken fordel der kan være ved, at man nøjes med de 60° ved fremføring i ledningsnettet. Derimod er det temmelig sikkert, at der er betydelige ekstra udgifter, og så længe vi ikke kan se balancen mellem de to ting, kan vi ikke gå ind for disse ændringsforslag.

Derimod vil vi gerne lidt tydeligere, end det er sket i svarene til udvalget og her i salen, sikre os, at de vedvarende energikilder får en stærk placering, og derfor kan vi stemme ja til SFs ændringsforslag nr. 3 og nr. 4.

Som helhed må det erkendes, at der ikke har været lang tid til et så omfattende stof og til så afgørende beslutninger, men det må også erkendes, at sagen har hast, og at vi er blevet mindet stærkt derom i den sidste tid af prisstigninger og forsyningsvanskeligheder. Derfor kan sagen ikke udsættes.

Det radikale venstre mener, at selv om der har været kort tid til rådighed, så har sagen fået en forsvarlig behandling, og jeg mener, der er grund til anerkendelse til ministeriets embedsmænd for hurtige og fyldige svar. Jeg gætter på, at 11 timers reglen i den sidste tid dér ikke har været overholdt.

Det radikale venstre er altså enig i, at forslagene bør blive lov nu og ikke udsættes. Det haster med videre planlægning og med forberedelse af de praktiske foranstaltninger til ilandføring og videre fordeling af energi-

kilderne fra den danske sokkel. Jeg vil gerne i samme forbindelse minde om, at vi ved første behandling også fremførte ønsket om, at olie fra dansk sokkel blev ilandført med ledning til dansk fastland.

For at få størst mulig andel i selve udbygningsarbejdet fra dansk side er det vigtigt, at vi får beslutningen gennemført nu og får sat fuld kraft på uddannelsen af arbejdskraft. Vi mener også, det er meget vigtigt, at vi er indstillet på at give konsulentstøtte til de virksomheder, der kan gøre sig gældende med tilbud, og at man snarest muligt giver virksomhederne en mulighed herfor. Det radikale venstre vil i det hele taget være indstillet på at støtte alle bestræbelser af den art.

Vi vil også anmode om, at der tages fat på en hurtig og en grundig vejledning af forbrugerne om de muligheder, der opstår, og hvordan de bedst kan udnyttes af forbrugerne. Vi mener, det er meget afgørende for en rigtig indkøring og for, at der ikke sker fejlinvestering fra forbrugernes side.

Vi mener også, der er behov for en alsidig information om, hvilke muligheder der er for at kombinere rørført energi med energi fra lokale vedvarende kilder.

Stærkest haster det dog nok at få fastlagt, hvilke geografiske områder og her igen hvilke forbrugere man regner med at tilbyde de forskellige energiformer. Det er især afgørende at få fastlagt afgrænsning af områder, hvor der tilbydes gas, fra områder, hvor man i stedet skal have kraftvarme, og herunder også afgørende at få bestemt, hvor decentrale man agter at gøre kraftvarmeværkerne.

Jeg vil gerne tilføje, at man bør sikre sig – det burde være en selvfølge, men nu vil jeg i hvert fald sige det – at bestående gasledninger, som påtænkes anvendt til naturgas, er tætte nok. Man har hørt et og andet fra Holland om, at det ikke gik så godt, og vi har forhåbentlig gjort nogle erfaringer dér. Det bør jo være sådan, at der hverken sker miljømæssig skade på vejtræer o. lign. eller skade i forbindelse med en dårlig udnyttelse af gasen.

Siden første behandling har vi fået energirådets udtalelse om den energipolitiske redegørelse, og jeg har med tilfredshed konstateret, at man her stærkt fremhæver, at vi ikke blot skal tænke på at sikre forsyninger, men i lige så høj grad skal tænke på besparelser i

[Svend Haugaard]

forbruget, og ikke mindst vores betalingsbalance måtte have stærk interesse heraf.

Jeg har også med tilfredshed konstateret, at energirådet fremhæver en række af de samme områder, som jeg pegede på ved første behandling som virkelige sparemuligheder, og som jeg synes handelsministeren gik for let hen over. For at få tilstrækkeligt praktisk tag på besparelserne mener jeg derfor, der er behov for – selv om der er mange udvalg i forvejen – et lille udvalg af teknikere, af praktikere fra produktionsområdet og af embedsmænd fra handelsministeriet, også gerne én fra boligministeriet, med den opgave punkt for punkt at analysere hver enkelt mulighed og påvise, hvordan man bedst omsætter den i praksis, for det er dér, det har knebet en hel del hidtil.

Vi bør også se alvorligt på, hvordan vi kan ændre vore dårlige og alt for flotte forbrugsvaner i forbindelse med energien, og jeg vil bede handelsministeren svare mig på, om han er indstillet på langt alvorligere end hidtil at tage denne sag op. Nogle venlige henstillinger i TV klarer ikke sagen alene.

Energirådet erklærer i udtalelsen, at der hidtil har manglet politisk vilje til virkelige besparelser. Jeg kunne nok ønske, at ministeren ville gøre disse ord til skamme.

Én af de ting, der nok kan give kuldegysninger, selv i en sommervarm tid, er tanken om de ustabile politiske forhold i mange af de olieproducerende lande. Det ville være vældig værdifuldt, om vi kunne sikre i hvert fald en del af forsyningen igennem mere stabile leverancer, og her er Norge jo det oplagte emne. Det spørgsmål har før været drøftet i Nordisk Råd – i hvert fald et par gange – uden at man er nået noget egentligt resultat. Nu ser det ud til, at statsminister Nordli har strakt en hånd ud, og den mener vi bestemt bør tages op, og man kan endda stille det spørgsmål, hvorfor Danmark ikke i højere grad selv har taget initiativet til det. Det er måske også en mulighed for mere sikker forsyning, om den danske stat er parat til at investere direkte i norsk olieudvinding, og jeg vil derfor gerne uden at gå i detaljer indtrængende bede regeringen om at prøve denne mulighed.

Der er også noget, der kunne tyde på, at enkelte arabiske lande er parat til at levere olie til os, hvis de kan få en garanti for, at der ikke sjakres og tjenes formidable beløb

ved mellemhandel. Denne garanti skulle da sikres gennem staten, enten ved at garantien blev ydet via et dansk selskab, eller ved at staten selv går ind på markedet f. eks. gennem DONG. Jeg mener, at situationen er så alvorlig, at den forpligter til nyvurdering af den hidtidige indstilling på det område. Det vil jeg altså også indtrængende bede handelsministeren om at undersøge.

Jeg kan tilføje, at jeg ikke skulle have det mindste imod, hvis dette kunne gøres på en sådan måde, at det bevirker, at de små selskaber, der hidtil har været en mærkbar konkurrent til de multinationale selskaber, men nu er i store vanskeligheder, blev reddet derigennem. I samme forbindelse vil jeg bede regeringen om at se på en udligningsordning, så de små selskaber ikke kommer helt urimeligt i klemme.

Det forlyder i øvrigt, at danske raffinaderier går for fuld kraft i øjeblikket, hvilket de ikke altid har gjort, og man kunne derfor stille det spørgsmål: hvor går produktionen egentlig så hen?

Ved første behandling af disse tre lovforslag bad jeg om en alternativ energiplan, hvori a-kraft ikke indgår. Handelsministerens svar var ret køligt, og jeg vil derfor gerne nu gentage ønsket om en plan, der sort på hvidt i tal viser, hvilke muligheder vi har for at erstatte atomkraft med noget andet, og hvilke økonomiske følger det kan få. Det er da et rimeligt krav, at vi får noget at sammenligne regeringens plan med, den plan, som vel i dag alle kan se ikke foreløbig har mulighed for at blive gennemført. Jeg spørger derfor endnu en gang: kan vi regne med, at regeringen er villig til at sørge for, at der bliver udarbejdet en alternativ plan?

De tre forslag er det radikale venstre indstillet på at stemme for ved tredje behandling, idet vi betragter dem som et betydeligt fremskridt til en bedre sikring af vor fremtidige energiforsyning, men vi har, som jeg har fremført det her, nogle ønsker om supplerende muligheder både med hensyn til olieimport og energibesparelser, og vi håber, regeringen vil tage disse ønsker alvorligt.

Honoré (KrF):

Som det fremgår af betænkningen til de forslag, vi i dag behandler, har kristeligt folkeparti sammen med andre partier kunnet

[Honoré]

tilslutte sig disse forslag og de af ministeren stillede ændringsforslag.

Vi har, hvad angår forslag til anlægslov for naturgas, lovforslag nr. L 205, ikke kunnet tilslutte os de konservative ændringsforslag nr. 1 og 3, fordi det efter vores mening ikke går an, at vi her i folketinget beslutter os til at ilandføre naturgassen, hvis vi ikke samtidig ved, hvad vi skal bruge denne naturgas til.

Vi kan heller ikke gøre ændringsforslag nr. 2 til vort, men må understrege, at det er regeringen og ikke folketinget, der har ansvar for indholdet i gaskontrakten mellem DUC og DONG.

I forslaget til lov om varmforsyning, nr. L 206, hviler SFs ændringsforslag på en mere eller mindre klar opfattelse af, at der ikke skulle være tilstrækkelig mulighed for vedvarende energi i områder, der tænkes forsynet med fjernvarme eller naturgas, men denne opfattelse er blevet afkræftet af handelsministeren. Det vil blive muligt også på disse steder at installere og anvende forskellige former for vedvarende energi.

Kristeligt folkeparti har sympati for anvendelse af vedvarende energi, men vi mener ikke, SFs ændringsforslag er påkrævede.

Vi kan heller ikke støtte ændringsforslag nr. 7 og 8 om en ophævelse af tilslutningspligten. Skal der være en rimelig økonomi i kollektiv varmforsyning, må der være en tilslutningspligt både i den nye og i den eksisterende bygningsmasse, når der vel at mærke som i dette forslag er indført lempelige overgangsbestemmelser for den eksisterende bygningsmasses vedkommende. Vi tror også, kommunerne vil have en økonomisk interesse i at fare med lempe i denne sag.

Vi er i kristeligt folkeparti generelt modstandere af tvang, men i denne sag må vi ud fra overordnede energipolitiske hensyn, først og fremmest hensynet til forsynings sikkerheden, gå ind for en rimelig tilslutningspligt.

Det er sagt, at der i denne lovgivning er mange store bemyndigelser til handelsministeren, og det er selvfølgelig en betænkelig sag, og derfor er vi glade for, at der på konservativ foranledning er kommet et ændringsforslag, der har fået tilslutning fra udvalget, om, at handelsministeren over for det energipolitiske udvalg skal redegøre for mere betydende foranstaltninger, som tænkes gennemført i medfør af loven.

I det materiale, der ledsager disse lovforslag, findes der adskillige beregninger over økonomien i dette store gasprojekt. Det er jo ikke et almindeligt projekt, vi her har til behandling, det er et projekt, der økonomisk skiller sig ud fra mange andre ting, vi beskæftiger os med; det er et milliardprojekt.

Sådanne beregninger kan laves ud fra forskellige forudsætninger, og de beregninger, vi er blevet præsenteret for fra handelsministeriets side, er blevet kritiseret fra forskelligt hold, som forståeligt er. Således har NESA hævdet, at det vil være meget mere bekosteligt at lægge gasledningerne, end DONGs beregninger skulle vise.

Vores tilslutning til lovforslagene må ikke tages som vidnesbyrd om en tyrkertro på de officielle beregninger. Belært af erfaring frygter vi, at dette projekt vil blive dyrere end kalkuleret. Det er ikke, fordi vi anser det for en fantastisk god forretning for Danmark at indføre naturgas. Vi håber, det vil være en god forretning, men det er ikke derfor, vi går ind for det; vi gør det ud fra mere overordnede energipolitiske hensyn.

En ting, som ikke har været så meget fremme i debatten om naturgasprojektet, er de faremomenter, der er knyttet til naturgas. Der er fare både i de enkelte bygninger, hvor naturgassen kommer direkte ud til forbrugerne, og der er fare i forbindelse med transmissionen og distributionen af naturgas. De steder, hvor man bruger naturgas, ved man, at der forekommer ulykker, og jeg har set tal, der går ud på, at en udbygget naturgasforsyning i Danmark statistisk set ud fra erfaringerne i disse lande skulle medføre flere dødsfald årlig.

Det vil være vigtigt, at man sætter ind på at forebygge sådanne ulykker og dødsfald i forbindelse med brugen af naturgas; men det er klart, at helt udelukke ulykker med naturgas kan man ikke. Vi har fået en forsikring om, at man kan bruge det meste af det gamle gasledningsnet, der findes i de områder, der tænkes forsynet med naturgas, og her er det i hvert fald vigtigt, at man teknisk virkelig undersøger, om disse gamle gasnet er i en forsvarlig tilstand, inden man kommer for vidt med at bruge dem til naturgas.

Selv om man som sagt ikke kan udelukke farer ved naturgas, er dette argument efter vores opfattelse, hvor vigtigt det end kan være, ikke tungtvejende nok til at afvise natur-

[Honoré]

gas, lige så lidt naturligvis som faremomenter ved a-kraft i sig selv er nok til at afvise denne form for energikilde.

Den tekniske forsyningssikkerhed er også truet. Det skyldes især, at der jo kun er en enkelt søledning ind til land fra gasfelterne, og hvis denne ledning sættes ud af funktion, f. eks. på grund af et ledningsbrud af naturlige årsager, af tekniske årsager eller måske på grund af ødelæggelse, sabotage, så vil det kunne skade forsyningerne.

Men her kommer forbindelsesledningen til det tyske naturgasnet ind i billedet. Derfra vil man kunne iværksætte en nødforsyning i en betrængt situation. Derved forbedres naturligvis den tekniske forsyningssikkerhed, selv om det jo står tilbage, at naturgas i kraft af sin karakter må være sårbar.

Når det drejer sig om sårbar energiforsyning, er nogle tilbøjelige til at sige, at forudsætningen for indførelse af sådan energiforsyning er omdannelsen af Danmark til en politistat. Denne opfattelse deler jeg ikke, heller ikke med hensyn til andre energikilder såsom kernekraft.

Vi har i mit parti været tøveinde over for dette lovkompleks, som jo har været undervejs i adskillige år. Vi har haft nogle debatter om det her i folketinget, og der har været mange spørgsmål, som vi på det tidspunkt ikke har kunnet få besvaret. Når vi i dag står positive over for indførelse og anvendelse af naturgas i Danmark, er det, fordi vi i dag har en sikrere viden om, hvilke mængder der findes, og at disse mængder er så store, at de gør omfattende investeringer i et dansk naturgasnet til en forhåbentlig ikke alt for dårlig investering. Vi skal udnytte disse naturgasforekomster i det danske sokkelområde, og vi skal samtidig øge vores forsyningssikkerhed og gøre os mindre afhængige af olie, end vi er for øjeblikket. Men det er klart, at naturgas i sig selv ikke er nogen erstatning for kernekraft, sådan som det også fremgår af handelsministerens redegørelse. Jeg håber derfor, at regeringen, selv om den indfører naturgas, ikke vil betragte dette som en undskyldning for at forsinke sit arbejde med at udrede mulighederne for en sikker deponering af det atomare affald.

Sammenfattende skal jeg sige, at vi i kristeligt folkeparti i og for sig ikke er begejstrede for naturgas med den centralisme, der ligger i et sådant kæmpemæssigt net, og med

tilslutningspligten dertil, men de objektive muligheder, der ligger deri, og de fordele, der er forbundet med naturgas, har altså gjort, at vi alt taget i betragtning har syntes, at det vil være uforvarsomt ikke at udnytte denne ressource fra det danske territorium.

Mølgaard (DR):

I dette lille land i Skandinavien råder vi over nogle ressourcer og muligheder, som man slet ikke skal kimse ad. Forvalter vi dem ret, kan det gå os vel, og Poul Martin Møllers udsagn om, at vi er »et lidet fattigt land«, vil blive en realitet betragtet ud fra mange synsvinkler. Gør vi det ikke, kan det gå os mindre godt, ja, direkte skidt, og i hvert fald kan fordelingspolitikken skabe overflod visse steder og underskud andre steder. Og sådan er det jo i nogen grad: i forhold til vore muligheder må man sige, at få har for meget og flere har for lidt; velstanden er temmelig skævt fordelt.

Det er glædeligt, når man kan konstatere, at man pludselig opdager, at man har flere ressourcer til rådighed, end man tidligere troede, sådan som det kunne konstateres, da man opdagede, hvilket omfang naturgasressourcerne og oliere ressourcerne i Nordsøen har. Retsforbundet hilste det med megen glæde, at disse ressourcer var til rådighed, i det omfang de var, men disse absolut alt andet end privatskabte, men naturskabte værdier, som samfundsudviklingen giver en særlig værdi, skulle altså ikke rigtig tilfalde samfundet, os alle sammen, der vel egentlig alle til sammen har en lige stor andel – eller en lige ringe andel – i, at værdierne ligger derude i Nordsøen til glæde for os alle sammen, men øjensynlig nu, altså med den model, man kører efter, være mere til glæde for nogle end for andre.

Vel, retsforbundet glæder sig over, at naturgassen er der, og vi glæder os også over, at man nu er på vej til at ilandføre den i Danmark, bl. a. under hensyntagen til den øgede forsyningssikkerhed med energi, som det vil kunne give os.

Men når vi kommer til koncessions- og kontraktvilkårene, er vi henne i det hjørne, hvor vi rigtignok synes, der er noget at beklage. Vi synes, at samfundsinteresserne, vores alle sammens interesser, ikke har været tilstrækkelig vel forvarede eller forvaltede, og

[Mølgaard]

det er netop med den baggrund, at vi synes, der er grund til kritik, og at vores glæde over disse lovforslags gang igennem tinget dog er noget forbeholden.

Men der er åbenbart nogle, der ikke kan få nok af socialhjælp eller statslig støtte til i forvejen veletablerede. Vi ser det, når vi kigger på de konkrete ændringsforslag, der er stillet fra forskellig side, og dér konstaterer, at det allerførste ændringsforslag til forslag til anlægslov for naturgasforsyning er et forslag fra konservativ side om at sikre, at man satser mere på at bringe gassen ned sydpå. Det er formentlig et forsøg på at sikre, at koncessionshaverne kan få mere ud af værderne, end man måske har kunnet få ved at forhandle sig frem til de kontraktvilkår, man er nået frem til, skønt de egentlig forekommer gode nok.

Tanken om at lede gassen mod syd er noget, man egentlig må undre sig over er stillet som et konservativt forslag, for det forekommer at være en meget mærkelig måde at forvalte de nationale værdier på. Det er ikke sådan rigtig hensyn til de danske interesser eller de nationale interesser, det konservative hierarki udviser efter vores opfattelse. Jeg havde egentlig engang indtrykket af, at de konservative havde et motto om, at det gjaldt Gud, konge og fædreland, men der er rigtig nok nogle, der har tilføjet, at det også gjaldt millionærerne, og det er også blevet påstået, at hvis der kommer en interessekonflikt i hensyntagen til disse fire parter, vil det aldrig nogen sinde gå ud over millionærerne, hvis det står til det konservative folkeparti.

Jeg synes, at man har gjort ubetinget knæfald fra konservativ side over for monopolisterne og vore EF-partnere, og det er måske nok til glæde for den fælles energipolitik, men det er i hvert fald ikke til glæde for danske interesser.

Derfor må vi afvise de konservative ændringsforslag nr. 1 og 3.

Ændringsforslag nr. 2 kan vi støtte netop ud fra vores kritik af de koncessionsvilkår, man har forhandlet sig frem til fra regeringens side, som altså ikke var gode nok set med konservative øjne, men som set med retsforbundets øjne bestemt var for gode og for ringe for samfundsinteresserne.

Hvad endelig angår ændringsforslag nr. 4 til anlægsloven om naturgasforsyning, forslaget fra fremskridtspartiet om at etablere en

folkeafstemning; er vi i et vist dilemma, al den stund retsforbundet principielt nærer en absolut stor velvilje over for folkeafstemningstanken og gerne ser folkeafstemninger etableret på langt flere områder, end vi i praksis har kendt det her i landet. På den anden side mener vi, at dette isolerede element af en samlet energipolitik som naturgas eller ikke naturgas er for lille et delelement til at kaste ud til en folkeafstemning. Vi ønsker en samlet energipolitisk afgørelse, og dér mener vi, at centrum, tyngdepunktet, i denne energipolitiske stillingtagen ikke kan være naturgassen, men a-kraften.

Det er netop med henblik derpå, at retsforbundet forleden dag har fremsat et beslutningsforslag med et pålæg til regeringen om at udarbejde en alternativt energiplan, og vi håber, at forslaget får en god gang her igennem tinget. Vi mener, at når man har en samlet alternativt energiplan med og én uden a-kraft, er der noget at lægge ud til en folkeafstemning. Men ud fra vores principielle velvilje over for folkeafstemning vil vi ikke direkte stemme imod fremskridtspartiets forslag, men undlader at stemme desangående.

Når vi så kommer til forslaget til lov om varmforsyning, ser vi fra konservativ side ændringsforslag om at give forsyningsselskaberne en stilling, som vi mener er en for fremskudt stilling. Vi mener bestemt, at både ræve og gæs har en funktion her i tilværelsen, men der bør også være en vis afstand i deres placering, hvis det skal gå rigtig godt, og derfor kan vi altså ikke støtte de konservatives forslag om placering af forsyningsselskaberne i forhold til beslutningscentrene, mens vi kan støtte regeringens ændringsforslag på samme område.

Vi vil undlade at stemme vedrørende ændringsforslag nr. 2 om udstedelsen af direktiver, og det samme gælder, for så vidt angår ændringsforslag nr. 7, 8 og 9, idet vi på den ene side nok erkender, at når man ikke vil føre en alternativt energipolitik, en samlet energipolitik, hvor man lader prismekanismen med afgiftspolicy indblandet på en hensigtsmæssig måde skabe en markedsøkonomi, der styrer det på fornuftig vis, er der nok behov for at kunne lave tilslutningspligt, men tilslutningspligten er en mindre liberal metode, end vi ville foretrække. Vi erkender dog, at der må noget til, når man ikke kan komme igennem med den anden politik, og der-

[Mølgaard]

for vil vi ikke direkte stemme imod, men vil undlade at stemme.

Vi vil endelig stemme for ændringsforslag nr. 10 og 11 vedrørende strafbestemmelser og ikrafttrædelsesbestemmelse.

Vi agter at støtte SFs ændringsforslag, fordi vi er helt enige med SF i, at de vedvarende energikilders udviklings- og etableringsmuligheder ikke må forskertses i kraft af dette lovforslag. Derfor vil vi altså støtte SFs forslag, men det gælder dog kun for de tre fjerdedele vedkommende, idet det sidste af ændringsforslagene ikke rigtig er vores kop te.

Endelig kan vi vedrørende det sidste lovforslag, vi her har til behandling, nr. L 207, støtte fremskridtspartiets klagøringsændringsforslag.

Lad mig til slut ud over bemærkningerne til ændringsforslagene tilføje, at når denne lovgivning måtte blive vedtaget – hvad der vel er al mulig udsigt til – og man står i det praktiske arbejde med at opbygge transmissions- og distributionsnet, apparatur og bestemmelser, hvor mange interesser står på spil, vil jeg håbe, at de forvaltningsprincipper, man kører efter, bliver forvaltningsprincipper som dem, man normalt kender fra handelsministeriets side, når dette ministerium skal rykke ud i praktisk arbejde, sådan at prøjsermentaliteten fra forvaltningens side er meget lidt udtalt, og sådan at man i så høj grad som overhovedet muligt søger samarbejde med alle interesseparterne – og jeg understreger ordet alle – således at ikke kun forvaltning, men også forskning, forstået som forskning i videregående forstand: udviklings- og teknologiske servicecentre, fabrikker, forhandlere og forbrugere, knyttes til arbejdet med regeludformning, med opstilling af normer og vejledninger til gavn for alle de interesser, som er velberettigede, derunder også til gavn for beskæftigelsen, for den teknologiske udviklingsproces det ene og det andet sted og til gavn for danske interesser, kort sagt i en sund interesseafvejning af alle disse interesser.

Wilhelm (VS):

Når vi starter med anlægslovsforslaget, vil jeg gerne først slå fast, at VS er tilhænger af, at naturgassen ilandføres og anvendes her i landet. Vi er også tilhængere af, at det gøres

muligt for DONG at stå for importen, om man så må sige, og stå for oprettelse af distributionssystemet, og vi er derfor imod de konservative ændringsforslag.

Men så kommer det problem, at handelsministeren har ønsket fuldstændig uden saglig motivering, at denne lov skal skæmmes af en § 3 som intet har med naturgasanlægget at gøre, som intet har at gøre med DONGs muligheder for at varetage den opgave, der her er tale om, men som – hvad handelsministeren også har indrømmet i et af de svar, der citeres i betænkningen – er en stillingtagen til et rent koncessionsspørgsmål. Det er aldrig sket før i folketinget. Disse ting har aldrig før været forelagt til afstemning i folketinget. Ja, det er endda så uanstændigt, at nu, hvor man vil lade folketinget efter en i øvrigt huj-nej-udvalgsbehandling stemme om disse koncessionsforhold for første gang i de 17 år, de har eksisteret, da foreligger koncessionsmaterialet: 1962-koncessionen, 1976-aftalen, 1974-aftalen og baggrundsmaterialet for 1976-aftalen, end ikke som bilag i udvalget og har overhovedet ikke været behandlet i udvalget. Det er klart, at VS ikke kunne drømme om at stemme for den bekræftelse af en håbløs koncession, en bekræftelse, som her er indbygget i § 3, som i øvrigt er lovforslaget aldeles uvedkommende.

Vi har derfor stillet det ændringsforslag, der fjerner § 3, og jeg kan sige på forhånd, at vi uden vedtagelse af dette vil stemme imod forslaget til anlægslov, fordi hele dette spørgsmål om at bekræfte koncessionen er så afgørende, at loven simpelt hen ikke kan bære, at ministeren smugler det igennem på en lov, som det intet har med at gøre; vi vil i hvert fald ikke stemme for den.

Det betyder dog ikke, at vi tror, denne koncession nu er bekræftet én gang for alle og får lov at køre til år 2012. Jeg anser det for fuldstændig utænkeligt, at denne koncession kommer til at løbe de 50 år, som står på papiret; det skal jeg vende tilbage til om lidt.

Det miskmask, som dette lovforslag er blevet til med § 3, betyder for os at se også, at fremskridtspartiets ændringsforslag om en folkeafstemning om denne lov er fuldstændig umuligt, så om ikke af anden så af den grund vil vi stemme imod det forslag. Det er jo fuldstændig umuligt for folk at vide, hvad det er, de skal tage stilling til: om det er dette, at de ønsker eller ikke ønsker naturgassen

[Wilhelm]

ilandført, om det er dette at give DONG mulighed for ved det, der er indeholdt i loven om aktiekapital, at varetage denne opgave, eller om det er bekræftelse af gaskontrakten, eller om det er bekræftelse af 1972-koncessionen, og hvad dertil hører, eller om det er det alt sammen på én gang, hvilket de fleste fornuftige mennesker i hvert fald ikke ville kunne tage en entydig stilling til. Det er et fuldstændig umuligt tema for en folkeafstemning, og derfor må vi som sagt gå imod det ændringsforslag.

Men dette, at vi i øvrigt kunne have accepteret og i og for sig med glæde ville have stemt for dette lovforslag uden § 3, betyder ikke accept af gaskontrakten; den står der heller ikke noget om uden for § 3. Vi mener, at gaskontrakten er en dårlig kontrakt, men man kan vurdere den ud fra to synspunkter. Man kan vurdere den ud fra det synspunkt, at forhandlerne fra staten og DONG har været anbragt i en håbløs situation, fordi de forhandlede på grundlag af koncessionsvilkårene.

Lad os så se på, om det egentlig er så ringe i forhold til, hvad de ellers kunne have købt i udlandet, for det er jo faktisk udlandet, de forhandler med, især hvis de ikke får rygdækning til at benytte de tommeskruer, som findes deri, at det er den samme regering, som er bevillingsgiver i denne sag. Da er det måske ikke så håbløs en kontrakt, men heller ikke aldeles fremragende. Der er eskalationsbestemmelserne, der er også selve basisprisen, der, som vi har fået oplyst under udvalgsarbejdet, jo i virkeligheden svarer til det, som Ruhrgas kan levere gas for ved byporten. Det skal den danske stat med sit DONG-selskab købe gas for leveret ab platform langt ude i Nordsøen og derefter betale transport af. Det er i sig selv ikke for fremragende, men reguleringen af denne basispris er, som de forløbne måneder allerede har demonstreret, noget af en katastrofe. Det er, når det kommer til stykket, Rotterdampriserne, der bestemmer den regulering helt og holdent. Den danske tredjedel ryger jo ud af billedet, hvis den afviger for meget, og det gør den nok – forhåbentlig da, må man næsten sige – og de to andre er, når det kommer til stykket, Rotterdamprisen. Vi ved i dag – det kan man læse i enhver avis, måske ikke lige i dag, jeg har ikke set dem, men i de foregående dage – at Rotterdampriserne

nu er over det dobbelte af OPEC-landenes pris, og det er dem, man har indsat som den bestemmende priskfaktor i reguleringen af gaspriserne.

Vi har undervejs gjort noget ud af at få opklaret, hvad det egentlig var for kryptiske bemærkninger, der fandtes i de forskellige resumeer om skatteklausulen. Det er for så vidt blevet opklaret, som det langt om længe lykkedes at få at vide, at regeringen altså mener, den kan inddrage realprisstigningerne, uden at DUC har overvæltningmulighed, men det, det tog meget lang tid at få at vide, var, at DUC altså er uenig i det, og at det altså i virkeligheden ender med at blive et slagsmål om, hvad koncessionen tillader.

Jeg synes, at starten på det slagsmål har været alt andet end lovende og ikke gør statens synspunkt alt for troværdigt, når vi samtidig får at vide, at man ikke skal interessere sig alt for meget for denne her beskatningsmulighed og da slet ikke nu, og at det på det nærmeste ville være magtfordrejning, hvis staten allerede i dag begyndte at tage stilling til, om man ville bruge denne mulighed, og, som både energiudvalgets formand og handelsministeren udtalte til et blad forleden dag, at det jo var lidt tåbeligt – jeg er ikke sikker på, at det var det ord, der blev brugt, men det var faktisk indholdet – at diskutere sådanne hypotetiske realprisstigninger. Det er noget, man siger på et tidspunkt, hvor disse realprisstigninger på kontraktvolumenet allerede beløber sig til over 6 mia kr. i de tre måneder, der er gået, siden prisen blev aftalt.

Realprisstigningerne, når priserne reguleres på den måde, som det står i kontrakten, og hvor Rotterdampriserne bliver alt afgørende, har allerede været så høje, at den indtagelsesmulighed, som regeringen påstår den har, men som DUC altså bestrider, allerede i dag drejer sig om i hvert fald 6 mia kr.; det bliver hurtigt mere. Når man dér taler om, at det ville være magtfordrejning i dag at tilkendegive, at man agtede at benytte sig af den, kunne jeg godt lide at vide, hvornår den nogen sinde kan benyttes, uden at der er tale om magtfordrejning. Når man taler om hypotetiske værdistigninger eller realprisstigninger, når de faktisk er slået igennem i et sådant omfang, som vi næppe – forhåbentlig da – kan vente tilsvarende hurtigt og hårdt i de næste mange år, så er det, man bliver en smule skeptisk over for, hvor

[Wilhelm]

meget regeringen egentlig selv tror på sin skatteklausul, sin mulighed for at inddrage realprisstigningerne, uden at DUC har overvæltningmuligheder.

Ved samme lejlighed sagde handelsministeren til den pågældende avis, at det da også kun var VS, der havde interesseret sig for hele det spørgsmål under udvalgsarbejdet, og jeg må desværre sige – og det er næsten det værste af det hele – at dér har ministeren ret: de ting, der er sket i forbindelse med de danske energiresourcer, har jo først og fremmest vist et ustandseligt socialdemokratisk skred, forstået på den måde, at socialdemokrater, på et hvilket som helst givet tidspunkt man snakker med dem, i disse sager altid er parate til at udvise mod for 5 år siden, men ikke nu.

I 1972 kunne man knap nok møde en socialdemokrat, som ikke var enig i, at det var en skandaløs koncession, der var givet i 1962, det skulle ikke ske mere, og havde den skullet oprettes på det tidspunkt, skulle den i hvert fald ikke se sådan ud. Men da det drejede sig om handling i 1972, blev det alligevel en betingelsesløs og uændret forlængelse.

I 1976 kunne man ikke møde en socialdemokrat, i hvert fald ikke efter min erfaring, heller ikke i undergrundsudvalget og heller ikke den pågældende minister på det tidspunkt, som ikke var enig i, at 1962-koncessionen var aldeles håbløs, og at man naturligvis ikke burde have forlænget den kritikløst i 1972, og at den slags ville have set helt anderledes ud, hvis man skulle have lavet det nu. Men da det drejede sig om de ting, der krævede handling i 1976, altså f. eks. bare det at følge kammeradvokatens, handelsministeriets egne juristers, justitsministeriets juristers, og jeg ved ikke hvis råd og vejledning om, at staten i virkeligheden stod stærkt, hvis man sagde: den gasrettighed er forspildt, lad os i givet fald tage en voldgiftssag på det, gassen er nu gratis tilbage i statens regie, A. P. Møller påstår, den ikke er fem flade øre værd og har misligholdt kontrakten, da det drejede sig om at handle bare på det, skulle man synes, forholdvis lette grundlag, skulle man ikke vide noget af det; modet slæbte stadig væk de her 5, 6, 7 år bagefter.

Nu er vi i 1979, og jeg har oplevet præcis det samme igen. Man kan ikke møde en socialdemokrat, som ikke siger: vi burde selvfølgelig have stået stærkere i 1976; dér burde

vi have slået til, det var også for svagt, det var lidt for dumt, at vi ikke gjorde det dér, men når det drejer sig om handling i dag, f. eks. i forhold til skatteklausulen, f. eks. i forhold til de realprisstigninger, der allerede er sket, eller f. eks. i forhold til at tage nogle skridt, som gør, at de ekspropriationserstatninger, der senere vil blive krævet af koncessionshaverne, ikke bliver alt for store ved, at de når at indrømme, at gasmængderne ikke er 55 mia m³, men måske 155 mia m³, ja, så er der stadig ingen handlekraft, det er stadig væk noget, man ville have udvist, hvis man havde været i den position, som partifællerne var et par år før.

Det eneste positive, man kan sige om det her, er, at afstanden mellem det socialdemokratiske mod og de faktiske socialdemokrater øjensynlig bliver lidt mindre efterhånden: nu er der kun 3 år imellem. Vi skal gøre vores til, at der bliver pisket i den grad på det socialdemokratiske mod og stillet barrierer op over for de socialdemokratiske menneskers faneflugt her, at modet måske på et tidspunkt indhenter dem.

Jeg vil som sagt tro, at det er ganske utænkeligt, at disse koncessioner får lov at køre videre til år 2012. Jeg vil bl. a. tro det, fordi jeg anser det for utænkeligt, at befolkningen vil blive ved at finde sig i, at man taler om energibesparelse, at man udsteder direktiver om, at spotlights skal slukkes senest kl. 23, og jeg ved ikke, hvad det er for noget pjat, at man nu begynder at tale om store afgifter, som selvfølgelig vil have den tunge ende nedad som sædvanlig, og at man siger, at man på grund af de enorme betalingsunderskud, man især har på grund af energiprisernes udvikling, må til at acceptere større arbejdsløshed og i hvert fald ikke rigtig kan gøre noget ved det, samtidig med at man har foræret samtlige danske energireserver væk og end ikke har forhandlingsretten for den oliemængde, der ligger derude, og som i dag er erkendt at kunne dække en 20 pct. i hvert fald i de næste 25–30 år. Det er simpelt hen for grotesk til, at jeg i hvert fald kan forestille mig, at den danske befolkning, arbejderklasse og den fagbevægelse, der skal stilles over for disse indgreb i form af lønreguleringer, punktskatter, besparelser, restriktioner, rationeringer, og jeg ved ikke hvad, ikke på et eller andet tidspunkt – og forhåbentlig snart – siger: den dér foræren-væk til 4 mul-

[Wilhelm]

tionale selskaber må altså høre op. Før det sker, har jeg selvfølgelig ingen illusion om, at det socialdemokratiske mod får lov til at indhente de socialdemokratiske politikere.

Når vi kommer til varmforsyningslovforslaget og til følgelovforslaget må jeg give de forskellige kritikere ret i, at det har været en aldeles uforsvarlig behandling, de har fået. Det er ikke den grundige behandling af sådanne vigtige ting, som VS kan ønske sig, og som vi plejer at forsøge at medvirke til, disse ting har været igennem. Det er derfor med forbehold over for, at der sikkert er en hel del smuttere både i forslaget til varmforsyningslov og i følgelovgivningen, som heller ikke vi har haft en levende chance for at opdage under de tidsfrister, der har været, det er med dette forbehold, vi går ind for varmforsyningsloven. For situationen er jo, at hvis man ønsker naturgassen ilandført, og hvis man ønsker den taget i anvendelse som led i den danske energiforsyning, er det bare nødvendigt at gå ind for disse følgelove.

De konservative ændringsforslag, som vi af samme grund stemmer imod, er jo i virkeligheden sabotage. Det ville ganske enkelt ikke være muligt på noget senere tidspunkt end nu at beslutte sig for, at disse ting skal iværksættes, med de enormt kraftige tidsklemmer, som DUC har på staten og på DONG i selve kontrakten, med disse kolossale prisstigninger, der skal til på gaspriserne, hvis bare leveringen og tidsprofilen i det hele taget skal skubbes med ca. 1 år. Det vil være så umulige vilkår for denne gasforsyning med de basispriser, der er aftalt, med den eskalationsbestemmelse, der er aftalt, og med denne merpris bare ved en moderat forskydelse på ca. 1 år, at de konservative ændringsforslag i deres konkrete indhold slet og ret er sabotage.

Vi går derimod ind for SFs 4 ændringsforslag uden for betænkningen, som jo har det fælles sigte at styrke den vedvarende energis muligheder. Men jeg vil gerne understrege, at vi lægger megen vægt på, at flere ordførere her har sagt, at de i virkeligheden finder de ændringsforslag overflødige. Jeg vil gerne understrege, at dette, at SFs ændringsforslag er stemt ned – hvad de jo nok bliver – ikke efter vores mening kan tages som udtryk for, at selve intentionerne i de forslag er nedgjort her i tinget. Tværtimod skulle der være meget rigtigt i den argumentation, at de i et vist

omfang er overflødige, men vi vil da gerne være med til den markering, idet jeg går ud fra, at handelsministerens bemærkninger fra førstebehandlingen, som der er refereret til i betænkningen, står ved magt, nemlig at man vil administrere denne varmforsyningslov og denne følgelov på en sådan måde, at det ikke hindrer udnyttelsen af vedvarende energikilder. Det lægger vi vægt på.

Vi lægger også vægt på ministerens ændringsforslag nr. 7, som jeg derfor vil bede ham kommentere en smule. Vi er sådan set indforstået med at give tilslutningspligten et materielt indhold – det er så at sige det, der ligger i ændringsforslag nr. 7 – men vi går ud fra, at også administrationen af dette ændringsforslag vil ske under den overordnede retningslinje, som ligger i det, vi har været med til at citere ministeren for fra første behandling, nemlig at man ikke ved administration af disse love vil lægge hindringer i vejen for udnyttelsen af vedvarende energi. Der kunne jo komme nogle ting, der var lidt svære at klare i forbindelse med netop ændringsforslag nr. 7. Vi går ud fra, det skal forstås i den prioritering, som her er nævnt.

Jeg skal sige til sidst, at når vi og andre lægger denne vægt på den vedvarende energis muligheder, er det, fordi det simpelt hen er den eneste langsigtede løsning. Der er stadig væk nogle, der snakker om atomkraft, men jeg går ud fra, det var grundskudtet, da Bank of America forleden dag besluttede, at man ikke oftere vil deltage i finansieringen af den slags anlæg, og da det ser ud til, at Chase Manhattan og First National Bank vil følge trop. Det bliver svært selv for energirådets formand at bortforklare det som en panikreaktion fra – hvad er det, han plejer at sige? – »barfodede, hjemmefødende biodynamikere« – når han taler om de skrappe drenge i Bank of America's repræsentantskab.

Jeg synes i øvrigt, det er interessant, at samme formand for energirådet indtil for ganske nylig var en harsk modstander af naturgasanlægget.

Til allersidst: som andre er vi tilhængere af, at regeringen udarbejder en alternativ energiplan uden atomkraft. Det er jo, som enhver kan se i dag, det eneste realistiske. Når hr. Svend Haugaard siger, det blev modtaget med nogen kølighed fra handelsministerens side, skal jeg bare sige, at man jo før

[Wilhelm]

har set, at de dér nedkølingssystemer bryder sammen.

Lindinger (EP):

Når vi i Danmark må slås med et beskæftigelsesproblem og med et, går jeg ud fra, voksende betalingsbalanceunderskud, er det ikke mindst folketingets skyld, fordi vi ganske simpelt er for langsomme i aftrækket. Nu har vi i dag hørt nogle vægtige indlæg i denne debat fra partier med mange mandater, hvor man udtrykker betænkelighed over, at disse energilove ikke er tilstrækkelig gennemtænkte, og vi har lige hørt det ærede medlem hr. Wilhelm udtrykke håbet om, at atomkraft nu er blevet omtrent lukket af storbankerne.

Jeg tror ikke, vi havde haft et betalingsbalanceunderskud, hvis vi havde været dygtige nok i folketinget til for adskillige år siden at få indført atomkraft i Danmark. Det er forkasteligt, at vi er så længe om at komme op af starthullerne, og vi er ej heller kommet det endnu. Havde vi haft atomkraften, er det muligt, vi slet ikke havde haft denne store diskussion, for det kunne jo også eksporteres andre steder hen.

Men i hvert fald vil jeg gerne på erhvervs partiets vegne udtrykke min glæde over, at man ikke er så langsom i denne sag. Nu skal vi i gang med nogle energilove, og de er jo faktisk sikret tilslutning.

Der er dog nogle ting, der forbløffer mig lidt, f. eks. forbavser det mig, at handelsministeren har kunnet sluge § 36, men samtidig glæder det mig da, at vi for en gangs skyld ser et enigt udvalg, så det ikke bare er folketingsudvalgets flertal, der tromler tingene igennem; det er altid rart at se, at der bliver taget hensyn til noget. De konservatives ændringsforslag om at, skal vi sige stærke beundrigelserne lidt har i høj grad min fulde tilslutning, og jeg er glad for, at ministeren har kunnet sluge det, men jeg er ikke så sikker på, at han ikke kommer en lille smule på kant med sine embedsmænd af den grund.

Men sådan er betingelserne, og vi står nu med en række love, som man må glæde sig over at vi får, skal vi sige fuppet af. Det er, ligesom der er lidt mere fut i gas, end der er i atomkraft, men jeg havde da hellere set, at vi i dag havde vedtaget at få atomkraften indført i Danmark.

Erhvervspartiet vil naturligvis støtte disse lovforslag, og jeg skal ikke holde en lang tale, hvor jeg også kommer ind på de ting, som jeg føler ikke er helt rigtige i dette her. Jeg føler bare, det er så uendelig vigtigt at få det sat i gang, at vi må tage disse ting og ikke behøver at stå og tvære dem ud her, i hvert fald ikke jeg, for jeg har ikke ret stor mulighed for at få ændret på noget af det, så det vil jeg afholde mig fra. Men det er ikke alt, som der står deri, jeg føler er rigtigt, og jeg mener, at nogle af de partier, der har givet udtryk for det, for så vidt også har ret deri.

Men erhvervspartiet vil i hvert fald, alene af den grund, at det gælder om nu at få sat gang i naturgassen, i høj grad se med sympati på, at man får det sat i gang, og vil støtte regeringen og oven i købet komplimentere regeringen og handelsministeren for at have bragt forslagene frem så hurtigt.

Kaj Hansen (DKP):

Naturgaslovforslaget med den famøse § 3 vil nok gå over i historien som et grelt eksempel på, hvordan en lovgivning ikke skal udformes. Nu har jeg hørt hr. Svend Haugaard og andre trøste sig med, at godkendelse af naturgasaftalen alene er regeringens ansvar. Det fremgår dog klart af § 3, at man ved vedtagelse af § 3 formelt godkender eneretsbevillingen af 1962, som naturgasaftalen hviler på, og derfor er det i virkeligheden at skyde det parlamentariske ansvar fra sig, når man stikker hænderne frem og siger: godkendelse af aftalen er alene regeringens ansvar.

Så har der været draget spørgsmål om folkeafstemning ind i debatten, og jeg er enig med dem, der har sagt, at det egner fremskridts partiets ændringsforslag sig absolut ikke til. Men der kunne godt laves en folkeafstemning af en anden karakter; man kunne f. eks. spørge den danske befolkning, om den ønskede, at naturgassen og olien i Nordsøen blev eksproprieret eller nationaliseret – hvilket ordvalg man vil bruge – til gavn for hele befolkningen. Men et sådant forslag tør handelsministeren vel ikke sende ud til folkeafstemning. Jeg tror nok, man kunne komme til at opleve, at det også kan lade sig gøre at få vedtaget forslag ved folkeafstemning, hvis

[Kaj Hansen]

det var forslag af den karakter, som dette her drejer sig om.

Så har jeg et spørgsmål til handelsministeren. Vi har konstateret, at regeringen er dybt foruroliget over oliepriserens voldsomme stigning, og det kan jeg faktisk godt forstå, men hvorfor er regeringen ikke lige så foruroliget over, at gaspriserne stiger tilsvarende? Ifølge kapitel 6 i aftalen er basisprisen for første kvartal 1979 38-40 kr. alt efter belastningsfaktoren. Det fremgår også, at denne basispris skal reguleres, og det skal ske kvartalsvis bagud på basis af 12 måneders gennemsnitspriser. Men i en passus siger man, at det sker på baggrund af priser i Rotterdam, Tyskland og Danmark. Men så står der et afsnit, hvori det hedder:

»De danske oliepriser er monopoltilsynets ab raffinaderipriser. Hvis disse i en periode på over 5 måneder afviger mere end 5 pct. fra Rotterdampriserne, anvendes sidstnævnte.«

Jeg vil gerne spørge, om det ikke allerede er gyldigt nu. Er det ikke sådan, at disse priser er af en sådan karakter, at det nu er Rotterdampriserne, som faktisk skal indregnes? Nu har der været nævnt nogle milliarder, som disse gaspriser skulle være steget med samlet, men jeg synes, det kunne være rart at få nogle tal frem. Jeg skal ikke bebrejde handelsministeren, hvis han er ude af stand til at svare i dag, men jeg synes, det ville være rart, inden vi ved tredje behandling skal vedtage dette lovforslag, at få at vide, hvor meget basisprisen på de 38-40 kr. er steget indtil nu på basis af reguleringen af oliepriserne, ikke mindst Rotterdampriserne. Jeg vil sætte meget pris på, at handelsministeren vil fremskaffe det svar, inden vi skal stemme om lovforslaget ved tredje behandling.

Maisted (FP):

Det, der undrer mig, er at høre de talere, der ikke vil være med til at sende fremskridtspartiets lovforslag, hvad enten det drejer sig om a-kraft eller naturgas, ud til folkeafstemning.

Socialdemokratiets ordfører har ofte talt om, at nu skulle man have en folkelig energipolitik, man skulle have en bred debat om vores energipolitiske problemer, og hvad gør socialdemokratiet så? Man fremsætter en række lovforslag, der er irreversible, det vil

sige, at når det er vedtaget her ved tredje behandling, er der overhovedet ikke noget, der kan ændres. Det er en ejendommelig form for bred, folkelig debat om vores energiforsyning.

Socialdemokratiet vil heller ikke stemme for SFs ændringsforslag, der går ud på at præcisere, at man kan anvende alternative energiformer. På den anden side vil de gerne præcisere, at det er det, de går ind for, men disse forslag er unødvendige. Hvorfor er de unødvendige? Det er de, fordi de præciserer noget, som man ikke kan få en klar opfattelse af med de lovforslag, som man her skal til at vedtage. Socialdemokratiet har også i denne sag en dobbeltmoral. Jeg vil slet ikke tale om venstre, for dér ved man jo aldrig, hvornår det er debatoplæg, og hvornår de mener noget særligt med det.

Så kommer til slut hr. Lindinger op og fortæller, at han vil tilslutte sig disse lovforslag, men jeg blev ikke rigtig klar over, hvorfor han ville gøre det. Der var dog én ting, han præciserede, og det var, at det var en forbedring af landets betalingsbalance. Det er direkte forkert, hr. Lindinger. Der er tale om en forringelse af betalingsbalancen, hvis man siger ja til disse lovforslag, mens der ikke er tale om en svækkelse af betalingsbalancen, hvis man gør det eneste fornuftige, netop afhænder naturgassen for udenlandsk valuta. Det forrykker overhovedet ikke betalingsbalancen, men vi ved med sikkerhed, at vi vil forringe betalingsbalancen med et beløb af størrelsesordenen 2 mia kr., hvis man stemmer ja til disse lovforslag. Derfor har hr. Lindinger enten ikke læst på lektien, eller også udtaler han sig mod bedre vidende.

Lindinger (EP):

Jeg indledte mit indlæg med at sige, at vi havde et beskæftigelsesproblem og et stort problem med vort betalingsbalanceunderskud, og det følte jeg i høj grad at folketinget havde stor andel i skylden for. Jeg nævnte i den forbindelse, at havde vi været i stand til at indføre a-kraft, atomkraftanlæg, kernekraftanlæg, for adskillige år siden i dette land, havde vi ikke haft et betalingsbalanceunderskud at slås med, fordi så havde vi kunnet producere energi med råstoffer, som vi har i vort eget lands nordligste del, og så havde vi ikke skullet bruge så mange midler

[Lindinger]

til import af olie og petrochemicals og produkter, der afledes deraf. Jeg nævnte det slet ikke i forbindelse med selve disse energilove.

(Kort bemærkning).

Maisted (FP):

Jeg forstår nu på hr. Lindinger, at vi herhjemme har ført en så elendig økonomisk politik, også på det energiforsyningsmæssige område, at vi ikke er i stand til at løse vores problemer. Ud fra den lære vil hr. Lindinger så stemme for nogle lovforslag, der forværrer vores situation. Det er der ikke megen logik i. Det var bare det, jeg prøvede på at fremhæve før.

Handelsministeren (Arne Christiansen):

Jeg vil gerne starte med at takke for den positive modtagelse, som det energipolitiske udvalg og i hvert fald en række ordførere i dag har givet regeringens lovforslag. Som det fremgår af betænkningen med bilag og det til grund liggende materiale, har udvalget udført et omfattende og efter min opfattelse dybtgående arbejde.

Jeg er glad for, men ikke overrasket over, at et flertal i udvalget efter gennemgangen af materialet har delt min opfattelse af vor energisituation og været parat til at tage de nødvendige konsekvenser heraf.

For så vidt angår forslaget til anlægslov for naturgasforsyning har jeg med glæde konstateret, at der synes at være et stort flertal for, at der stilles de fornødne finansieringsmuligheder til rådighed for Dansk Olie & Naturgas A/S, så man kan gennemføre det danske naturgasprojekt. Da en del partier – hvad der også er fremgået af debatten her i dag – synes at have haft problemer med lovforslagets § 3, vil jeg gerne på ny understrege, at denne paragraf ikke skal tjene som tingets godkendelse af kontrakten mellem DUC og DONG, men alene vedrører et rent koncessionsspørgsmål. Jeg skal sige igen: det er regeringens ansvar at godkende kontrakten.

Jeg mener også, at jeg med besvarelsen af spørgsmålene nr. 105, 106 og 107, som jo er optrykt i bilaget, udførligt har begrundet, hvorfor jeg har valgt denne fremgangsmåde.

Må jeg derefter om de forskellige ændringsforslag sige, at jeg finder ændringsforslaget fra det konservative folkeparti om eks-

port af den danske naturgas for lidet stemmende med danske energiinteresser, hvorfor jeg må afvise det. På baggrund af, at netop dette parti tidligere hyppigt har harceleret over regeringens manglende evne og vilje til at træffe beslutninger til gennemførelse af energiplanen, forekommer det mig lidt besynderligt, at partiet fremkommer med et ændringsforslag, som jo vil fjerne væsentlige dele af denne energiplan.

Med hensyn til fremskridtspartiets ændringsforslag kan jeg, som også en eller flere ordførere har gjort det, karakterisere dem som forhalingsmanøvrer. Deres øvrige betækningsbidrag, der drejer sig om alt andet end energipolitik, skal jeg undlade at kommentere ved denne lejlighed.

Jeg lægger ligesom udvalget afgørende vægt på, at der i alle faser af etableringen og driften af naturgassystemet opnås de bedst mulige vilkår for konkurrencedygtige danske virksomheders deltagelse i arbejdet. Det skal ikke fra min side skorte på bestræbelser på at fremme kontakten mellem på den ene side dansk erhvervsliv og på den anden side de tre bygherregrupper, DUC, DONG og de regionale gasfordelingsselskaber. Handelsministeriet vil med intensiveret styrke følge udviklingen på dette område og holde det energipolitiske udvalg underrettet herom.

Det er også med tilfredshed, jeg konstaterer, at et flertal af det energipolitiske udvalg går ind for forslaget til lov om varmforsyning med enkelte ændringer og tilføjelser, som jeg skal komme tilbage til.

Fremskridtspartiets og det konservative folkepartis medlemmer har givet udtryk for, at de foretagne opgørelser over projekternes omkostninger er undervurderet. Jeg skal hertil bemærke, at de projekter, der vil blive iværksat, økonomisk skal hvile i sig selv. Varmeforsyningsloven giver rammerne for en hensigtsmæssig planlægning og en vis fremskyndelse af forbrugernes tilslutning til de kollektive anlæg. Herved bliver disse anlæg mere økonomiske, end de ellers ville være. Jeg ser derfor ikke nogen modsætning mellem de energipolitiske hensyn, som ligger bag lovforslaget, og de individuelle økonomiske interesser hos de forbrugere, der tilsluttes de kollektive anlæg.

Det konservative folkepartis medlemmer af udvalget har peget på de udgifter, der påføres husstandene gennem bestemmelsen om

[Handelsministeren]

tilslutningspligt. Jeg forstår, at man her især tænker på reglen om, at kommunalbestyrelsen kan bestemme, at eksisterende bebyggelse skal tilsluttes inden for bestemte tidsfrister. CDs ordfører var også inde på dette problem. Jeg vil derfor gerne understrege, hvad jeg også har meddelt udvalget, at tilslutningsfristen i de fleste tilfælde vil blive fastsat således, at den omtrent vil svare til den normale udskiftningstakt, som følger af, at varmeanlæg slides op, og at olietanke tæres igennem. Som følge deraf vil udgifterne blive holdt nede på et rimeligt niveau.

Jeg har besvaret mange spørgsmål fra udvalget – og der er også i dag stillet nogle først og fremmest af SFs ordfører – om varmeplanlægningens konsekvenser for anvendelsen af vedvarende energi. Jeg vil gerne her bekræfte, at regeringen er interesseret i, at disse kilder udnyttes i den udstrækning, det er praktisk muligt, og regeringen tilstræber som bekendt at bidrage økonomisk gennem energiforskningsmidlerne og boligministeriets nylig fremsatte forslag. Vi vil bidrage til at fremme denne anvendelse. Jeg finder det imidlertid nødvendigt at advare mod overdreven optimisme om de muligheder, der her foreligger i de nærmeste år. Her bliver det især naturgassen og anvendelsen af kraftvarme og anden overskudsvarme, som kan give væsentlige bidrag.

De ændringsforslag, som socialistisk folkepartis medlemmer har stillet specielt med det formål at gribe ind i udformningen af kollektive varmforsyningsanlæg ud fra hensyn til anvendelsen af vedvarende energi, kan jeg ikke tilslutte mig. Som jeg oplyste i et svar til det energipolitiske udvalg, er anvendelsen af lavtemperatur endnu problematisk.

Spørgsmålet om indpasning af vedvarende energikilder i varmforsyningsplanerne vil i øvrigt blive nøjere undersøgt i den fortsatte varmeplanlægning, og en rapport herom vil foreligge fra varmeplanudvalget ved udgangen af 1979. Jeg kan her føje til, at jeg ser ikke, at det ændringsforslag, som jeg har stillet som nr. 9, vil gribe forstyrrende ind. Jeg går ud fra, at det var det, hr. Wilhjelm tænkte på, når han sagde nr. 7; det er et forslag om at fjerne en paragraf.

I øvrigt vil jeg generelt fremhæve, at gennemførelsen af varmforsyningsloven ikke må hindre teknologiske fremskridt, og det er

min opfattelse, at den heller ikke vil gøre det.

Et af hovedformålene med varmforsyningsloven er at fremme en rationel udnyttelse af de energikilder, vi har til rådighed. Jeg mener, at et rationelt energiforsyningssystem vil resultere i væsentlige forbedringer af udnyttelsen af energi, idet der her bliver tale om, at kendt teknologi vil finde mere udbredt anvendelse og vil blive udnyttet mere rationelt. Det vil f. eks. være tilfældet ved en udstrakt anvendelse af kraftvarme.

Ved udarbejdelsen af varmforsyningsplaner er det hensigten at basere projekterne på en omhyggelig analyse af de forventede opvarmningsbehov. Jeg kan her henvise til bemærkningerne til lovforslagets § 4. Det er her meget væsentligt, at der tages hensyn til de foranstaltninger, der bidrager til at påvirke det fremtidige nettoopvarmningsbehov. Det vil sige bl. a. isoleringsforanstaltninger, forbedringer af fyringsanlæg og fremtidige byggeformer m. v.

Det er også min hensigt i de regler og vejledninger, som skal udarbejdes til brug for amtsrådenes og kommunalbestyrelsernes udførelse af de regionale og kommunale varmforsyningsplaner, nærmere at præcisere disse forhold.

Jeg kan endvidere oplyse, at handelsministeriet som koordinerende myndighed inden for energiområdet vil drage omsorg for gennemførelsen af undersøgelser, der belyser udviklingen i varmeefterspørgslen, herunder forbruget i forskellige bygningskategorier, virkningsgrader for forskellige anlægstyper samt undersøgelser af forsyningssystemer for kraftvarme, naturgas og vedvarende energi. Resultatet af disse undersøgelser vil løbende indgå i de kommende regler og vejledninger.

Under udvalgsbehandlingen har jeg stillet ændringsforslag om en ny bestemmelse i lovforslaget, hvorefter kommunalbestyrelsen får adgang til at pålægge en bidragspligt for ejendomme, der kan kræves tilsluttet et kollektivt varmforsyningsanlæg, og et flertal af udvalget har tilsluttet sig dette forslag. Det samme gælder et ændringsforslag om i loven direkte at nævne inddragelsen af selskaber, der leverer ledningsbunden energi, og deres organisationer i varmeplanlægningen.

Flere har rejst spørgsmålet om orientering af det energipolitiske udvalg. Der foreligger ændringsforslag herom, ændringsforslag nr.

[Handelsministeren]

11, og jeg deler hr. Karlskov Jensens opfattelse af dets indhold.

Hr. Svend Haugaard pegede på en række forhold, som er genstand for vurderinger og overvejelser i regeringen. De forskellige ønsker har jeg noteret mig, uden at jeg derfor har taget endelig stilling til dem, men jeg kan da sige, at når f. eks. spørgsmålet om nordiske forhandlinger bliver draget ind i billedet, har vi tidligere været inde i sådanne, men der har ikke været kommercielle muligheder for at føre dem videre. Hvorvidt der nu foreligger en udstrakt hånd – jeg ved, det har været nævnt i en energipolitisk debat i Stortinget – skal den kommende tid vise.

Hr. Svend Haugaard efterlyste også en alternativ energiplan uden a-kraft. Jeg må henvise til, hvad jeg sagde under forhandlingen om Energiredegørelse 79, hvor jeg pegede på, hvilke krav der ville stilles til andre energikilder, herunder ikke mindst kul, i tilfælde af, at de ca. 20 pct., der skal dækkes af kernekraft inden dette århundredes udgang, bortfalder.

Til hr. Kaj Hansen kan jeg sige, at jeg kender ikke afstanden mellem monopoltilsynets fastsatte priser af raffinaderi og de nuværende Rotterdampriser, men det kan vi selvfølgelig få undersøgt.

Må jeg så til slut sige, at med tingets forhåbentlig snarlige positive vedtagelse af regeringens forslag vil der være truffet beslutning om store og væsentlige dele af energiplanen, og det vil være med fremtidsperspektiver, som rækker ind i det næste århundrede. Jeg tror, at der hermed bliver handlet klogt, og der bliver handlet helt i overensstemmelse med de mål, som de 20 lande i Det internationale Energiagentur har sat sig.

Ole Olsen (SF):

Jeg vil gerne sige tak til handelsministeren, fordi han i hvert tilfælde i et vist omfang har imødekommet, ikke vore ændringsforslag, men ideen bag dem, og fordi handelsministeren vil gå langt for at sørge for, at vedvarende energi får gode vilkår. Jeg forstod på handelsministeren, at han og SF er enige i, at den fortolkning, ministeren er kommet med i udvalget og i det skrevne materiale, ikke dækker de fire ændringsforslag, som SF har stillet.

Hvis det ikke var for hr. Ib Nørlund, var jeg nok ikke gået herop en gang til. Jeg synes næsten, hr. Ib Nørlund fortjente, at jeg gik op en gang til, og det var vel også det, han gerne ville have. Jeg synes, hr. Ib Nørlund fejede vore ændringsforslag af bordet med nogle meget flotte bemærkninger. Hvorfor han gjorde det, kan man selvfølgelig filosofere over. Hvad der i hvert tilfælde er vigtigt for mig at sige, er, at det er usandt, når hr. Ib Nørlund siger, at det er dårlige ændringsforslag, at de ikke er reelle nok, og specielt at de står helt forkerte steder efter hr. Ib Nørlunds mening.

Jeg kan f. eks. tage vores ændringsforslag nr. 3 – det er til § 20 i varmforsyningsloven – hvori der står, at handelsministeren kan ... undskyld, jeg vil godt tage ændringsforslag nr. 4 og § 27, da jeg tilsyneladende har lagt mine noter til det andet dernede.

I henhold til § 27 kan man lave forbud mod at benytte vedvarende energi. Vi mener, at vort ændringsforslag er stillet til den helt rigtige paragraf, så hvis hr. Ib Nørlund ikke er tilfreds med det, synes jeg, han skulle fortælle mig, hvor han mente, det skulle stå.

Svend Haugaard (RV):

Jeg vil da gerne sige tak for, at handelsministeren i det mindste har noteret sig ønskerne. Jeg håber, jeg kan forstå det sådan, at han også er åben over for mulighederne og vil prøve dem af, og jeg må forstå det sådan, at det både drejer sig om den nordiske mulighed og muligheden for statsgaranti over for et selskab, der måske derved i højere grad har chance for at komme til den arabiske olie, eventuelt et statselskab som DONG, og endelig også for det tredje med hensyn til en udligningsordning. Jeg vil indtrængende bede ministeren om at tage de tre ting med og eventuelt give en besvarelse på dem yderligere ved tredje behandling.

Men jeg synes, der var for lidt med hensyn til besparelserne. Er ministeren sikker på, at den nødvendige energibesparelse i den kommende sommer kan klares administrativt og ikke ved lovgivning? Jeg mener, det er utilfredsstillende, at man sender folketinget hjem uden at have sikkerhed for, at der ikke bliver behov for lovgivning. Jeg mener, der er brug for, at man punkt for punkt, som jeg nævnte det, gennemgår de muligheder, der

[Svend Haugaard]

kan være både for, hvor man kan gribe ind, og hvordan man skal gribe ind. Det mener jeg at man ikke i tilstrækkelig grad i handelsministeriet hidtil har taget alvorligt.

Endelig må jeg sige, at det er temmelig utilfredsstillende, at vi stadig væk får det svar, at man ikke er indstillet på fra regeringens side at komme med en alternativ energiplan.

Wilhelm (VS):

Jeg har kun to bemærkninger. Den første er til den lille disput mellem de kække atomkraftiddere fra fremskridtspartiet og erhvervspartiet. Jeg synes, det er interessant, at man sådan kan nørkle med, om betalingsunderskuddet bliver en milliard kroner til eller fra. Så vidt jeg kunne høre, var valutaforbedringen på de 600 mill. kr. om året, ved at man delvis indgår i denne energiforsyning, ikke med, men det skyldes jo nok, at man ikke rigtig fortalte, hvad det egentlig var, der var alternativet, når man gjorde disse ting op.

Men det mest interessante var vel nok, at man fuldstændig forbigik, hvad der ville ske på det samme område, hvis man tyede til disse atomkraftværker, som hr. Lindinger så gerne ville have haft. Jeg skal denne gang lade være med at tale om hans nykoloniale synspunkter vedrørende energiresourcer og i det hele taget ressourcer i Grønland, men blot hæfte mig ved, at han fremstiller problemet, som om de 5 atomkraftværker, der stod i 1976-planen, bare ville komme dumpende ud af den blå luft. Ja, de koster altså i dagens mønt 40 mia kr. mindst, og mindst halvdelen af det beløb er import. Det er det, man har at sammenligne med, og her står hr. Maisted så og taler om 1½ eller 2 mia kr. fra eller til.

Den anden bemærkning er til handelsministeren, som sagde, at han mente nu nok, at han i besvarelsen af spørgsmål nr. 105, 106 og 107 havde begrundet, hvorfor denne § 3 med koncessionsbekræftelsen skulle være der. Nu kunne vi jo have fortsat med det dér, men oprigtig talt, for ikke at blive misforstået, vi gav simpelt hen op med hensyn til handelsministerens besvarelser, da vi fik besvarelsenerne på spørgsmål nr. 105, 106 og 107, for hvad var det, handelsministeren begrundede det med? Han sagde, at han mente,

folketingsretten skulle tage stilling til koncessionsspørgsmålet. Hvorfor? Fordi DONG skulle have en kapitaludvidelse, og så siger han – jeg citerer:

»Principielt kunne kapitaludvidelsen i DONG være sket i form af, at jeg forelagde finansudvalget et aktstykke herom. Regeringen var imidlertid af den opfattelse, at sagens størrelse gjorde det urimeligt med en sådan fremgangsmåde.«

Det er vi da i hvert fald ikke uenige i. Det ville have været groft uanstændigt at lave det nummer med 1 mia kr. rundt regnet, også selv om det er en disposition, vi sympatiserer med, gennem et aktstykke i finansudvalget. Det ville simpelt hen have været groft uanstændigt at gøre det på den manér, men det er da et falsk alternativ. Det er jo slet ikke det, det drejer sig om. Der var jo intet som helst til hinder for at komme med L 205, anlægslov om naturgasforsyning, der præcis indeholder alle disse ting undtagen denne § 3, som kun vedrører koncessionsspørgsmål, som ikke har et klap at gøre med kapitaludvidelsen til DONG, som ikke har et klap at gøre med DONGs opgave i denne forbindelse, men kun er DUCs ønske om at få folketingsretten til at bekræfte en koncession, som aldrig har været forelagt, som hidtil har været regeringens ansvar, som er vedtaget af regeringen, og som udvalget i denne sammenhæng end ikke har liggende blandt sine bilag.

Ib Nørlund (DKP):

Det må da smerte mig, når jeg hører hr. Ole Olsen sige, at jeg skulle have talt usandt herfra. Det er da heller ikke rigtigt, for det, jeg sagde, var, at jeg synes, at de ændringsforslag, som man har stillet, er anbragt på forkerte steder og kan føre til helt forkerte og meningsløse udlægninger, hvis de skulle praktiseres. Det mener jeg faktisk, og det er altså sandt nok.

Jeg synes ikke, at det tilkommer mig at anvise hr. Ole Olsen, hvor han skulle sætte sine ændringsforslag ind, men jeg vil bare som en enkelt ting nævne, at ud fra de formuleringer, man har valgt her, kunne man komme ud for den situation, at i en by, hvor der f. eks. var rigeligt med spildvarme til at forsyne beboerne med varme i tilstrækkelig grad, skulle man skære ned på denne spild-

[Ib Nørlund]

varme for at give plads for vedvarende energi, og den slags meningsløshed er synes vi ikke er rigtige.

(Kort bemærkning).

Ole Olsen (SF):

Jeg må bede tingets medlemmer undskylde, at der faktisk fuldstændig gik en klap ned for mig før, men det tror jeg nu nok mange har observeret. Jeg skal gøre det kort og lige trække bare lidt af det, jeg gerne vil sige, frem. Vi har et ændringsforslag, der hedder nr. 4. Det vedrører § 27. I § 27, stk. 5, står, at såfremt priser eller andre betingelser må antages at ville medføre en i samfundsmæssig henseende uøkonomisk anvendelse af energi, kan udvalget komme med et pålæg. Man vil netop normalt ikke fortolke udtrykket »i samfundsmæssig henseende uøkonomisk«, således, at det også omfatter vanskeliggørelse af udnyttelsen af vedvarende energi og energibesparelser. Vi mener, at dette bør trækkes ind under udtrykket »i samfundsmæssig henseende uøkonomisk anvendelse«, og at vi nok udtrykkeligt må have fastslået dette i loven, ellers er jeg bange for, at man ikke med rimelighed kan fortolke § 27, stk. 5, på den måde.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til anlægslov for naturgasforsyning.

Ændringsforslag nr. 1 om en ny affattelse af § 1

forkastedes, idet 33 stemte for, 112 imod.

§§ 1 og 2

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 2 forkastedes ved, at § 3

vedtoges med 106 stemmer mod 41.

Ændringsforslag nr. 3 om indsættelse af en ny paragraf

forkastedes, idet 12 stemte for, 135 imod.

§ 4

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 4 om indsættelse af en ny paragraf

forkastedes, idet 21 stemte for, 122 imod; 4 stemte hverken for eller imod.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Erlendsson):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om varmforsyning.

§§ 1 og 2

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1 i betænkningen

forkastedes, idet 33 stemte for, 114 imod.

Ændringsforslag nr. 2 i betænkningen

forkastedes, idet 33 stemte for, 110 imod; 4 stemte hverken for eller imod.

§§ 3–6, ændringsforslag nr. 3 i betænkningen, § 7, således ændret, § 8, ændringsforslag nr. 4 i betænkningen, § 9, således ændret, ændringsforslag nr. 5 i betænkningen, § 10, således ændret, og § 11

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 6 i betænkningen

forkastedes uden afstemning.

§§ 12 og 13

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1 uden for betænkningen af Ole Olsen (SF) og Ebba Strange (SF) (se foran)

forkastedes, idet 35 stemte for, 112 imod.

§§ 14 og 15

vedtoges uden afstemning.

[Første næstformand]

Ændringsforslag nr. 2 uden for betænkningen af Ole Olsen (SF) og Ebba Strange (SF) (se foran)

forkastedes, idet 35 stemte for, 112 imod.

§§ 16 og 17

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 7 i betænkningen forkastedes ved, at

§ 18

vedtoges med 110 stemmer mod 33; 4 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 8 i betænkningen forkastedes ved, at

§ 19

vedtoges med 110 stemmer mod 33; 4 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 9 i betænkningen om indsættelse af en ny paragraf

vedtoges med 105 stemmer mod 38; 4 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 3 uden for betænkningen af Ole Olsen (SF) og Ebba Strange (SF) (se foran)

forkastedes, idet 40 stemte for, 101 imod; 6 stemte hverken for eller imod.

§§ 20-26

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 4 uden for betænkningen af Ole Olsen (SF) og Ebba Strange (SF) (se foran)

forkastedes, idet 36 stemte for, 111 imod.

§§ 27-36, ændringsforslag nr. 11 i betænkningen om indsættelse af en ny paragraf, ændringsforslag nr. 10 i betænkningen om en ny affattelse af overskriften til kapitel 10, og §§ 37-39

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Erlendsson):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Man gik sluttelig til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i anledning af forslag til lov om varmforsyning m. v.

§§ 1 og 2, ændringsforslaget, § 3, således ændret, og § 4

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Erlendsson):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

17) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel [af Pilgaard Andersen (FP) m. fl.].

(Lovforslag nr. L 55. Fremsat 24/10 78. Første behandling 24/11 78. Betænkning 17/5 79).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslaget og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

§ 1, ændringsforslaget og § 2, således ændret,